

Wijziging van de Wet op de rechterlijke indeling, de Wet op de rechterlijke organisatie en diverse andere wetten in verband met de vermindering van het aantal ressorten en arrondissementen (Wet herziening gerechtelijke kaart)

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMEEN

1. Inhoud en voorgeschiedenis

Dit wetsvoorstel bevat een ingrijpende verandering van de “gerechtelijke kaart” van - het Europese deel van - Nederland. Sinds 1877 kent Nederland vijf gerechtshoven en sinds 1934 zijn er negentien rechtbanken. Voorgesteld wordt om dit aantal te verminderen tot vier gerechtshoven en tien rechtbanken. De Wet op de rechterlijke indeling duidt het territoriale werkgebied (rechtsgebied) van een rechtbank aan als “arrondissement” en dat van een gerechtshof als “ressort”. De vermindering van het aantal rechtbanken en gerechtshoven krijgt in dit wetsvoorstel daarom vorm door een vermindering van het aantal arrondissementen en ressorten in de Wet op de rechterlijke indeling. Dit betekent dat de meeste rechtbanken een groter werkgebied krijgen. Of om het anders te zeggen: er komen grotere rechtbanken. Verder gaan de huidige gerechtshoven te Leeuwarden en Arnhem op in een nieuw gerechtshof. Het voorliggende wetsvoorstel is nadrukkelijk ook bedoeld om de *bestuurlijke* inrichting van de rechtbanken en gerechtshoven te verstevigen. Het wetsvoorstel maakt de weg vrij voor krachtigere en kleinere rechtsbesturen. In het verlengde daarvan wordt voorgesteld het verplichte “sectormodel” voor rechtbanken en gerechtshoven, dat er onder andere toe strekt dat de sectorvoorzitters van rechtswege lid zijn van het gerechtshofbestuur, af te schaffen. Voor het openbaar ministerie betekent het wetsvoorstel onder meer een vermindering van het aantal arrondissementsparketten tot tien. Het kleinere aantal arrondissementsparketten - en daarmee dus de komst van grotere parketten - sluit aan op de regio-indeling die het openbaar ministerie sinds enige tijd hanteert. De nieuw te vormen arrondissementen komen overeen met de OM-regio’s, met dien verstande dat het nieuw te vormen arrondissement Oost-Nederland thans nog twee OM-regio’s omvat. Dit wetsvoorstel voorziet verder in de samenvoeging van de afzonderlijke ressortsparketten tot één (landelijk) ressortsparket. Dit in vervolg op de ontwikkelingen binnen het openbaar ministerie om te komen tot één landelijke ressortelijke organisatie.

De aanzet tot de nu voorliggende herziening van de gerechtelijke kaart is gegeven in het debat dat met de Tweede Kamer is gevoerd over het kabinetsstandpunt inzake de evaluatie van de modernisering van de rechterlijke organisatie op 21 november 2007. Voor de motieven die aan dit wetsvoorstel ten grondslag liggen, mag korthedshalve worden verwezen naar de daarop gevolgde brieven van het vorige kabinet. Daarin is aangegeven dat bij zowel de zittende als de staande magistratuur sprake is van steeds meer differentiatie van het zaaksaanbod en een toenemende behoefte aan specialisatie en concentratie. Kleinere gerechten en parketten zijn in toenemende mate kwetsbaar geworden in het primaire proces en in de bedrijfsvoering. Om ook in de toekomst kwalitatief goede rechtspraak te kunnen waarborgen, is het noodzakelijk te beschikken over gerechten en parketten met voldoende substantie. Specialisatie en het oplossen van capaciteitsproblemen bij de verdeling van zaken kunnen dan op een adequaat schaalniveau worden georganiseerd. Hoewel schaalvergroting op het eerste gezicht de indruk kan wekken dat de rechtspraak op grotere afstand van de burger

wordt gezet, is het tegendeel het geval. De spankracht van grotere gerechten maakt het juist mogelijk om meer maatwerk te leveren en meer deskundigheden op te bouwen. Eerder is deze operatie dan ook gekarakteriseerd met het motto “grootschalig organiseren en kleinschalig werken”.

Met dit wetsvoorstel wordt als gezegd uitvoering gegeven aan voornemens die zijn ontwikkeld onder het vorige kabinet. Deze zijn diverse malen met de Tweede Kamer besproken, hetgeen tot enkele bijstellingen heeft geleid. Uit het gevoerde overleg meent de regering te mogen afleiden dat er een breed politiek draagvlak is voor de met dit wetsvoorstel beoogde schaalvergroting binnen de rechterlijke organisatie. Deze moet leiden tot grotere slagvaardigheid, zowel voor de zittende als de staande magistratuur. Dit biedt de rechtspraak kansen en mogelijkheden om de samenleving beter te bedienen.

Ook het huidige kabinet ziet herziening van de gerechtelijke kaart als een belangrijke voorwaarde om tot verbeteringen te komen in de justitiële keten. Zowel de rechtzoekenden als degenen die beroepsmatig betrokken zijn bij de rechterlijke organisatie zijn daarbij gebaat. Daarbij is de herziening van de gerechtelijke kaart geen doel op zichzelf. Terecht is vanuit de rechtspraak opgemerkt dat deze herziening onderdeel is van een permanent proces waarin het optimaliseren van de kwaliteit van rechtspraak centraal staat.

In het regeerakkoord is bovendien vastgelegd dat de grenzen van de tien arrondissementen van de nieuwe gerechtelijke kaart leidend zullen zijn voor de toekomstige vorming van tien regionale eenheden als onderdeel van de nationale politie. Met een territoriale congruentie van de organisatie van rechtspraak, openbaar ministerie en politie wordt de eenduidigheid bevorderd. Om die reden acht het kabinet het van belang dat deze herziening van de gerechtelijke kaart zo spoedig mogelijk, bij voorkeur gelijktijdig met de herziening van het politiebestel, kan worden geëffectueerd.

In de debatten met de Tweede Kamer is veel aandacht uitgegaan naar de vraag op welke locaties in het land rechtspraak wordt “aangeboden”, meer in het bijzonder: waar feitelijk de zaken worden behandeld en terechtzittingen plaatsvinden. Deze discussie over de rechtspraaklocaties is beslecht met de aankondiging van het vorige kabinet dat er bij algemene maatregel van bestuur 32 rechtspraaklocaties zullen worden aangewezen (zie ook de opsomming in onderdeel 4 van dit algemeen deel). Deze locaties zijn uiteraard verspreid over alle arrondissementen en ressorten. Verder is aangegeven dat de Raad voor de rechtspraak in de wet de mogelijkheid zal krijgen om overige rechtspraaklocaties aan te wijzen, al dan niet van tijdelijke duur. De Raad voor de rechtspraak zal ook locaties kunnen opheffen (dat geldt vanzelfsprekend niet voor de locaties die bij algemene maatregel van bestuur zijn aangewezen).

De verdeling van zaken over de rechtspraaklocaties binnen het arrondissement c.q. ressort is primair een verantwoordelijkheid van de rechtspraak. Naarmate rechtsgebieden een grotere omvang krijgen, wordt de vraag waar welke soorten zaken worden behandeld echter wel pregnanter. Hierbij moet met veel belangen rekening worden gehouden: niet alleen de belangen van de rechtspraak zelf, maar ook met die van direct betrokkenen als het openbaar ministerie, de advocatuur, gerechtsdeurwaarders, het lokale bestuur, de reclassering, de jeugdzorg en de politie. Om die reden wordt voorgesteld de beslissingsbevoegdheid over de binnenarrondissementale en binnenressortelijke zaaksverdeling te leggen bij het centrale orgaan van de rechtspraak, de Raad voor de rechtspraak. Daartoe stelt de Raad voor de rechtspraak per gerecht een zogenoemd zaaksverdelingsreglement vast, ten aanzien waarvan de minister van Veiligheid en Justitie een eindtoets verricht in de vorm van een instemmingsbevoegdheid. Van belang is dat de vaststelling van het zaaksreglement door de

Raad voor de rechtspraak moet geschieden op basis van een ontwerpreglement, op te stellen door het desbetreffende gerechtsbestuur.

Verder is in het kader van het onderhavige wetsvoorstel opnieuw onder de loep genomen welke soorten zaken beter bovenressortelijk en bovenarrondissementaal kunnen worden behandeld. Ook voor deze zogeheten concentratie van rechtsmacht worden in dit wetsvoorstel voorstellen gedaan.

2. Adviezen

P.M.

3. De nieuwe indeling

Het voorgestelde aantal van tien arrondissementen en vier ressorten is de uitkomst van enkele debatten die daarover met de Tweede Kamer zijn gevoerd. Aanvankelijk was door het vorige kabinet voorgesteld om het aantal arrondissementen terug te brengen naar elf. De Tweede Kamer heeft op 18 februari 2010 de motie-Heerts c.s. aanvaard, waarin de regering is verzocht om tien nieuwe rechtsgebieden te vormen, waarvan één rechtsgebied Oost-Nederland dat ten minste de volgende rechtspraaklocaties zou moeten omvatten: Almelo, Apeldoorn, Arnhem, Enschede, Nijmegen, Zutphen en Zwolle. In de overwegingen bij deze motie is onder meer uitgesproken dat handhaving van het huidige arrondissement Arnhem als zelfstandig arrondissement, zoals aanvankelijk het voornemen was, zou leiden tot een indeling die niet synchroon zou lopen met de regionale indeling van het OM in Oost-Nederland en zou leiden tot een te klein rechtsgebied. Door de Minister van Justitie is toegezegd dat aan de motie uitvoering zal worden gegeven.

Een en ander leidt tot volgende nieuwe indeling, die in dit wetsvoorstel zijn beslag krijgt via de in artikel I voorgestelde wijzigingen van de Wet op de rechterlijke indeling:

Nieuwe arrondissementen	Geografisch gebied	Huidige arrondissementen
1. Amsterdam	regio Amsterdam	Amsterdam m.u.v. Gooi en Vechtstreek
2. Den Haag	noordelijk deel van de provincie Zuid-Holland	's-Gravenhage
3. Limburg	provincie Limburg	Maastricht Roermond
4. Midden-Nederland	provincies Flevoland en Utrecht + Gooi en Vechtstreek	Amsterdam (voor zover het betreft Gooi en Vechtstreek), Utrecht en Flevolandse deel van Zwolle-Lelystad
5. Noord-Holland	provincie Noord-Holland m.u.v. regio Amsterdam en Gooi en Vechtstreek	Alkmaar en Haarlem
6. Noord-Nederland	provincies Drenthe, Groningen en Friesland	Assen, Groningen en Leeuwarden
7. Oost-Brabant	oostelijk deel van de provincie Noord-Brabant	's-Hertogenbosch
8. Oost-Nederland	provincies Gelderland en Overijssel	Almelo, Arnhem, Zutphen en Overijsselse deel van Zwolle-Lelystad

9. Rotterdam	zuidelijk deel van de provincie Zuid-Holland	Dordrecht en Rotterdam
10. Zeeland-West-Brabant	provincie Zeeland en westelijk deel van de provincie Noord-Brabant	Breda en Middelburg

Nieuwe ressorten	Geografisch gebied	Huidige ressorten
1. Amsterdam (omvat de nieuwe arrondissementen Amsterdam en Noord-Holland)	Noord-Holland m.u.v. Gooi en Vechtstreek	Amsterdam m.u.v. Gooi en Vechtstreek
2. Arnhem-Leeuwarden (omvat de nieuwe arrondissementen Midden-Nederland, Noord-Nederland en Oost-Nederland)	provincies Drenthe, Flevoland, Friesland, Gelderland, Groningen, Overijssel en Utrecht + Gooi en Vechtstreek	Arnhem, Leeuwarden en Amsterdam (voor zover het betreft Gooi en Vechtstreek)
3. Den Haag (omvat de nieuwe arrondissementen Den Haag en Rotterdam)	provincie Zuid-Holland	's-Gravenhage
4. 's-Hertogenbosch (omvat de nieuwe arrondissementen Limburg, Oost-Brabant en Zeeland-West-Brabant)	provincies Limburg, Noord-Brabant en Zeeland	's-Hertogenbosch

De voorgestelde benamingen van de nieuwe arrondissementen en ressorten - en daarmee de aanduidingen van de nieuwe rechtbanken en gerechtshoven - zijn in samenspraak met de Raad voor de rechtspraak en het College van procureurs-generaal ontwikkeld. Daarbij is in het bijzonder gelet op de herkenbaarheid voor rechtzoekenden en de samenleving. De benamingen moeten geschikt zijn als "roepnaam". Verder is gestreefd naar onderlinge eenduidigheid bij de benamingen en het vermijden van deelbenamingen. Op grond hiervan wordt voorgesteld een aantal van de nieuwe arrondissementen aan te duiden met hun geografische ligging, te weten: Midden-Nederland, Noord-Nederland, Oost-Brabant en Oost-Nederland. In enkele arrondissementen waar een aanduiding van de geografische ligging zou leiden tot moeilijk herkenbare benamingen is gekozen voor een aanduiding van de provincie waarmee het grondgebied van het arrondissement geheel of grotendeels samenvalt, te weten: Noord-Holland en Limburg. Een combinatie van beide soorten aanduidingen is gekozen voor het arrondissement Zeeland-West-Brabant. Tenslotte is er vanwege de herkenbaarheid voor gekozen om in de arrondissementen waarin de drie grote steden zijn gelegen, de stadsnaam leidend te laten zijn voor de benaming. Dat maakt deze gerechten, die in sommige gevallen speciaal bevoegd zijn verklaard voor bepaalde geschillen met een internationaalrechtelijke component, ook internationaal goed herkenbaar. Om laatstgenoemde reden wordt tevens voorgesteld om te kiezen voor de in het buitenland beter bekende aanduiding "Den Haag" in plaats van de officiële gemeentenaam "'s-Gravenhage".

Wat de vier ressorten betreft, wordt ter wille van de herkenbaarheid voorgesteld de huidige benamingen aan te houden, met dien verstande dat de samenvoeging van de ressorten Arnhem en Leeuwarden dan leidt tot een ressort met de benaming "Arnhem-Leeuwarden" en dat ook hier de benaming "'s-Gravenhage" wordt vervangen door "Den Haag".

4. Rechtspraaklocaties en zaaksverdeling

4.1 Zittingsplaatsen

In de brief van de Minister van Justitie van 29 januari 2010 is naar aanleiding van discussies binnen en buiten de Tweede Kamer in het vooruitzicht gesteld dat 32 rechtspraaklocaties een verankering zullen krijgen in een algemene maatregel van bestuur (amvb). Dit in plaats van het aanvankelijk in het kabinetsstandpunt van 20 november 2009 voorgestelde stelsel van 20 bij wet vast te leggen “vestigingsplaatsen” en 12 bij amvb aan te wijzen “zittingsplaatsen”. In het voorgestelde artikel 20, eerste lid, Wet RO is de verplichting neergelegd om rechtspraaklocaties aan te wijzen bij amvb. Deze amvb is onderworpen aan een voorhangprocedure bij de Tweede en Eerste Kamer. Als uitvloeisel van de eerdere voornemens ligt het in de bedoeling om per datum van inwerkingtreding van dit wetsvoorstel in deze amvb voor de hieronder genoemde gerechten de volgende rechtspraaklocaties aan te wijzen, in de wet aan te duiden als “zittingsplaatsen”:

Rechtbank	Zittingsplaatsen
1. Amsterdam	Amsterdam
2. Den Haag	Gouda 's-Gravenhage Leiden
3. Limburg	Maastricht Roermond
4. Midden-Nederland	Almere Amersfoort Lelystad Utrecht
5. Noord-Holland	Alkmaar Haarlem Haarlemmermeer Zaanstad
6. Noord-Nederland	Assen Groningen Leeuwarden
7. Oost-Brabant	Eindhoven 's-Hertogenbosch
8. Oost-Nederland	Almelo Apeldoorn Arnhem Enschede Nijmegen Zutphen Zwolle
9. Rotterdam	Dordrecht Rotterdam
10. Zeeland-West-Brabant	Bergen op Zoom Breda Middelburg Tilburg

Gerechtshof	Zittingsplaatsen
1. Amsterdam	Alkmaar Amsterdam Haarlem Haarlemmermeer
2. Arnhem-Leeuwarden	Almelo Arnhem Assen Groningen Leeuwarden Lelystad Utrecht Zutphen Zwolle
3. Den Haag	Dordrecht 's-Gravenhage Rotterdam
4. 's-Hertogenbosch	Breda 's-Hertogenbosch Maastricht Middelburg Roermond

Op arrondissementaal niveau zullen dus 32 rechtspraaklocaties op deze wijze een wettelijke verankering krijgen. Dit zijn dezelfde 32 locaties die voorafgaand aan de inwerkingtreding van de herziene gerechtelijke kaart reeds ofwel wettelijk waren aangewezen als een hoofdplaats van een arrondissement ofwel in het Besluit nevenlocaties gerechten waren aangewezen als nevenlocatie van een rechtbank. Voor de gerechtshoven kan met een kleiner aantal zittingsplaatsen worden volstaan. Zoals uit het hierboven opgenomen overzicht blijkt, is het voornemen om de huidige hoofdplaatsen van de arrondissementen, aangevuld met Haarlemmermeer en Lelystad, als zittingsplaatsen van de toekomstige vier gerechtshoven aan te wijzen.

Dit stelsel komt in de plaats van het na inwerkingtreding van de Evaluatiewet modernisering rechterlijke organisatie geldende stelsel van de aanwijzing bij wet van een hoofdplaats voor elk gerecht en de mogelijkheid om bij algemene maatregel van bestuur nevenlocaties aan te wijzen. Parlementaire betrokkenheid bij de aanwijzing van rechtspraaklocaties (en dus ook bij wijzigingen daarvan) is verzekerd in de vorm van de wettelijke voorhangprocedure, die eveneens is neergelegd in het voorgestelde artikel 20, eerste lid, Wet RO. Daarnaast zal de Raad voor de rechtspraak in de voorgestelde opzet de bevoegdheid krijgen om nog andere zittingsplaatsen aan te wijzen, al dan niet van tijdelijke duur. Deze bevoegdheid is vergelijkbaar met de bevoegdheid die de Raad na de inwerkingtreding van de Evaluatiewet modernisering rechterlijke organisatie bezit om al dan niet tijdelijke nevenlocaties aan te wijzen. Deze bevoegdheid impliceert ook dat de Raad nevenlocaties kan opheffen. Te verwachten is dat op het tijdstip van inwerkingtreding van de herziening van de gerechtelijke kaart reeds enkele nevenlocaties door de Raad voor de rechtspraak zijn opgeheven. Zoals onder andere is vermeld in de nota naar aanleiding van het verslag aan de Tweede Kamer over de Evaluatiewet modernisering rechterlijke organisatie en aan de orde is geweest in de algemene overleggen in de Tweede Kamer over de herziening van de gerechtelijke kaart, zal,

om de belangen van een kwalitatief goede rechtspraak veilig te stellen, sluiting van diverse kleinere locaties noodzakelijk zijn. In de aanvangssituatie op het tijdstip van inwerkingtreding van de herziening van de gerechtelijke kaart zullen de op dat moment nog bestaande nevenlocaties, voor zover zij niet behoren tot de 32 bij amvb aan te wijzen zittingsplaatsen, van rechtswege worden aangemerkt als zittingsplaatsen die door de Raad voor de rechtspraak zijn aangewezen (zie de overgangsbepaling in artikel E van dit wetsvoorstel). Ook voor die zittingsplaatsen geldt dat de Raad op termijn tot opheffing kan overgaan. Zorgvuldigheid staat daarbij uiteraard voorop. Net zoals dat nu geldt ten aanzien van besluiten van de Raad tot instelling en opheffing van nevenlocaties, zullen in het nieuwe stelsel besluiten van de Raad tot instelling en opheffing van zittingsplaatsen zijn onderworpen aan ministerieel toezicht, in de vorm van een bevoegdheid van de minister van Veiligheid en Justitie om een dergelijk besluit te vernietigen indien het besluit strijdig is met het algemeen belang of het belang van een goede toegankelijkheid van de rechtspraak (artikel 106, eerste lid, tweede volzin, Wet RO).

4.2 Zaaksverdeling binnen het arrondissement en ressort

Op de hierboven geschetste wijze ontstaat voor de rechtspraak in eerste aanleg (ook wel aangeduid als “eerstelijnsrechtspraak”) een verantwoorde geografische spreiding van rechtspraaklocaties over het land. Vanzelfsprekend is daarbij van belang hoe de zaakspakketten over de zittingsplaatsen binnen een arrondissement worden verdeeld. In de brief van 29 januari 2010 was aangegeven dat dit tot de primaire verantwoordelijkheid van de gerechtsbesturen behoort, daarin ondersteund door de Raad voor de rechtspraak. Dit is ook thans het geval waar het de verdeling van zaken over de hoofdplaats en de nevenlocaties betreft. Onderkend moet echter worden dat de vraag waar zaken worden behandeld in een constellatie van arrondissementen met een grotere omvang dan nu het geval is, klemmender is dan in de huidige situatie van negentien arrondissementen van relatief kleine omvang. Onder andere voor het openbaar ministerie en de advocatuur is het van belang dat zij betrokken worden bij beslissingen op dit vlak, zodat kan worden voorkomen dat inefficiënties ontstaan, bijvoorbeeld door onevenredig lange reistijden van officieren van justitie en advocaten of door dislocaties. Ook zal ernaar moeten worden gestreefd om lokaalgebonden zaken zoveel mogelijk af te doen in de eigen buurt.

Ook nu al geldt dat bij de verdeling van zaken over de zittingsplaatsen binnen een arrondissement niet eenzijdig kan worden gekeken naar de belangen van de rechtspraak, maar dat ook terdege rekening moeten houden met de belangen van de omgeving. Een beroep op dit omgevingsbewustzijn zal bij de voorgestelde indeling in arrondissementen nog krachtiger worden. Om tot een optimale verdeling van zaken te kunnen komen, zullen nog nadrukkelijker de belangen van procespartners als het openbaar ministerie (het parket, de veiligheidshuizen, etc.), de advocatuur, de gerechtsdeurwaarders, het lokale bestuur, de reclassering, de jeugdzorg, de politie en de met het vervoer van gedetineerden belaste dienst Justitiële Inrichtingen in ogenschouw moeten worden genomen.

Gelet op de veelheid van belangen die een rol spelen en de wenselijkheid om zoveel mogelijk uniformiteit te betrachten op het punt van de zaaksverdeling in de verschillende arrondissementen en ressorten, heeft een herbezinning plaatsgevonden op de vraag waar de bevoegdheid om hierover beslissingen te nemen, het beste kan worden belegd. Uitkomst daarvan is dat thans wordt voorgesteld om aan de Raad voor de rechtspraak op te dragen per gerecht een zogenoemd zaaksverdelingsreglement vast te stellen. In dat reglement moet per zittingsplaats, voor zover deze behoort tot de 32 bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen zittingsplaatsen, worden bepaald welke soorten zaken aldaar ter terechtzitting worden behandeld. Het zaaksverdelingsreglement is een interne regeling van de rechtspraak. Afgezien

van het verschil dat niet het gerechtsbestuur, maar de Raad voor de rechtspraak de zaaksverdelingsreglementen vaststelt, is het rechtskarakter dus gelijk aan dat van het bestuursreglement van de gerechten.

Wettelijk wordt verankerd dat de Raad voor de rechtspraak de zaaksverdelingsreglementen vaststelt op basis van ontwerpen die door de betrokken gerechtsbesturen worden opgesteld. Het spreekt vanzelf dat het gerechtsbestuur, om tot een voldragen en gedragen ontwerp-zaaksverdelingsreglement te komen, bij de ontwikkeling daarvan de ketenpartners betrekken: het arrondissementsparket, de orde van advocaten in het arrondissement, het lokale bestuur, gerechtsdeurwaarders, politie, reclassering, jeugdzorg, enz. Vanuit zijn landelijke verantwoordelijkheid zal de Raad voor de rechtspraak bij de vaststelling van de bestuursreglementen zo nodig op zijn beurt landelijk opererende instanties kunnen consulteren als het College van procureurs-generaal, de Nederlandse orde van advocaten, de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders, e.d.

Voorgesteld wordt tenslotte om in laatste instantie een bevoegdheid toe te delen aan de minister van Veiligheid en Justitie om de door de Raad voor de rechtspraak op te stellen zaaksverdelingsreglementen goed te keuren (instemmingsrecht). Naast de in dit kader gebruikelijke beoordeling of de regels niet onrechtmatig zijn, vindt een toetsing plaats aan het algemeen belang. In dat kader zullen dus aspecten als doelmatigheid en toegankelijkheid van rechtspraak, zowel bij de rechterlijke organisatie als elders, moeten worden meegewogen. Op basis van inmiddels door de Raad voor de rechtspraak ontwikkelde kaders mag ervan worden uitgegaan dat in beginsel op alle 32 bij amvb aan te wijzen zittingsplaatsen kantonzaken worden behandeld en daarnaast zaken met een bijzondere lokale relevantie, zoals politierechter- en overlastzaken.

Afgezien van de zaken waarvoor op wetsniveau wordt voorzien in concentratie van rechtsmacht bij één of enkele rechtbanken c.q. gerechtshoven (zie hierna onder 4.3), is het nieuwe stelsel erop ingericht dat alle tien rechtbanken en vier gerechtshoven hun “eigen” zaken behandelen, op grond van de bestaande regels inzake de relatieve bevoegdheid. Ingevolge de Evaluatiewet modernisering rechterlijke organisatie kent de Wet RO nog de mogelijkheid dat de Raad voor de rechtspraak bij tijdelijk gebrek aan voldoende zittingscapaciteit binnen een arrondissement c.q. ressort tijdelijk een andere rechtbank binnen het ressort c.q. een ander gerechtshof kan aanwijzen waarnaar bepaalde soorten zaken kunnen worden verwezen (art. 46a en 62a Wet RO). In het nieuwe stelsel zal aan zo’n verwijzingsmogelijkheid minder behoefte bestaan, maar een dergelijke voorziening zal ook weer niet volledig kunnen worden uitgesloten. Ook onder het nieuwe stelsel is het immers denkbaar dat door onverwachte ontwikkelingen het zaaksaanbod plotseling zodanig toeneemt dat afhandeling binnen de redelijke termijn van artikel 6 EVRM niet meer kan worden gegarandeerd. Uit rechtsstatelijk oogpunt ligt het overigens meer in de rede een dergelijke bevoegdheid bij de minister te leggen, die daarop politiek aanspreekbaar is. Daarbij is het niet bezwaarlijk dat het initiatiefrecht voor gebruikmaking van deze bevoegdheid bij de Raad voor de rechtspraak berust. Een en ander krijgt vorm in de voorgestelde wijzigingen van de artikelen 46a en 62a Wet RO. Daarbij is in verband met de schaalgrootte wat betreft het verwijzen van rechtbankzaken de beperking tot verwijzing naar een rechtbank binnen hetzelfde ressort ongedaan gemaakt, zodat de bevoegdheid van de minister betrekking heeft op verwijzen naar een andere rechtbank, eventueel ook buiten het ressort. Uiteraard ligt het in de rede dat in voorkomend geval eerst de mogelijkheden voor verwijzing naar een naastgelegen rechtbank worden bezien.

Voor de afdoening van lokaalgebonden zaken met een tijdelijk karakter (bijvoorbeeld behandeling van strafzaken die voortvloeien uit rellen bij een bepaald evenement) bevat het wetsvoorstel de voorziening dat de Raad voor de rechtspraak tijdelijk een zittingsplaats kan

aanwijzen (nieuw art. 20, tweede lid, Wet RO). Dit is een belangrijk middel om rechtspraak zichtbaarder te maken in de buurt.

4.3 Concentratie van rechtsmacht bij een of meer rechtbanken c.q. gerechtshoven

Ook in de nieuwe constellatie zullen soms uitzonderingen moeten worden gemaakt op de algemene regels van de relatieve competentie van rechtbanken en gerechtshoven. Voor sommige soorten zaken geldt dat daarvoor een zodanig specialistische rechterlijke expertise is vereist in combinatie met een geringe frequentie van het aantal zaken, dat deze niet bij alle rechtbanken of gerechtshoven kunnen worden behandeld. Daarvoor moet dan bij wet worden voorzien in zgn. rechterlijke concentratie: er wordt dan één gerecht of een aantal gerechten exclusief bevoegd verklaard. Bekende voorbeelden zijn de behandeling van militaire zaken bij de rechtbank en het gerechtshof te Arnhem, de behandeling van zaken op grond van de Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften bij het gerechtshof te Leeuwarden en mededingingszaken bij de rechtbank te Rotterdam. Uit het oogpunt van doelmatigheid wordt voorgesteld de meeste van deze wettelijke concentraties ook in de nieuwe situatie te handhaven. In enkele gevallen zal de opschaling naar tien rechtbanken en vier gerechtshoven tot gevolg hebben dat zaken die voorheen te specialistisch werden geacht voor negentien rechtbanken en vijf gerechtshoven in de nieuwe situatie wel volgens de normale competentieregels kunnen worden behandeld. Hieronder wordt specifiek ingegaan op enkele bijzonderheden.

Voor strafzaken waarbij de officier van justitie bij het landelijk parket met de vervolging is belast (internationale mensenhandel- en smokkel, internationale drugshandel en -smokkel, internationale handel en smokkel van vuurwapens en explosieven, productie en export van synthetische drugs, witwassen van misdadgeld, terrorisme en extreme vormen van politiek geïnspireerd activisme, e.d.) is het thans mogelijk dat deze door het openbaar ministerie worden aangebracht bij de rechtbank te Rotterdam (zie artikel 2, eerste lid, laatste zinsnede, Wetboek van Strafvordering). De rechtbank te Rotterdam is volgens artikel 2, eerste lid, Sv. gelijk bevoegd met de rechtbanken binnen wier rechtsgebied het feit is begaan en de verdachte woont, verblijft of zich bevindt. Overeenkomstig de wens van het openbaar ministerie wordt voorgesteld naast de rechtbank Rotterdam ook de rechtbanken Amsterdam, Oost-Brabant en Oost-Nederland bevoegd te maken. Dit in verband met het feit dat het landelijk parket eveneens vestigingen heeft in onderscheidenlijk Amsterdam, 's-Hertogenbosch en Zwolle. Op deze wijze ontstaat er in elk ressort een gespecialiseerde rechtbank voor zaken die onder het bereik vallen van het landelijk parket. Het wettelijk systeem van artikel 2, eerste lid, Sv. wordt daarbij overigens niet doorbroken. Naast de vier genoemde rechtbanken blijven dus ook gelijkelijk bevoegd de rechtbanken binnen wier rechtsgebied het feit is begaan en de verdachte woont, verblijft of zich bevindt. Daarmee blijft dus de mogelijkheid bestaan om bijvoorbeeld bij een grote mensenhandelzaak die in Limburg speelt, de berechting daar te laten plaatsvinden. Evenals nu het geval is, is het aan het OM om te bepalen bij welke van de overeenkomstig artikel 2, eerste lid, Sv. bevoegde rechtbanken de zaak wordt aangebracht

Verder wordt voorgesteld om uitdrukkelijk mogelijk te maken dat zaken met een grootschalig karakter die normaliter door de officier van het functioneel parket moeten worden vervolgd omdat deze vallen onder het opsporingsdomein van een bijzondere opsporingsdienst, door de officier van justitie bij het landelijk parket kunnen worden vervolgd (zie voorgestelde wijziging van artikel 9, derde lid, Wetboek van Strafvordering). Op die wijze worden ook deze grootschalige en vaak ingewikkelde zaken onder de competentie van de daartoe gespecialiseerde rechtbanken Amsterdam, Rotterdam, 's-Hertogenbosch en Zwolle gebracht.

5. Bestuurlijke organisatie van de rechtbanken en gerechtshoven

In de in maart 2010 door de Raad voor de rechtspraak vastgestelde “Visie op de rechtspraak” is een ontwikkelingsrichting van de rechtspraak geschetst, die uitgaat van versterking van de blijvende waarden onafhankelijkheid, onpartijdigheid, integriteit en professionaliteit en van een nauwe aansluiting bij behoeften en problemen in de samenleving. Deze ontwikkelingsrichting vraagt om krachtige bestuurders, zowel bij de gerechten als bij de Raad voor de rechtspraak, aldus het document. Verder is gesteld dat het aansluiten bij de behoeften in de samenleving niet is te realiseren zonder een sterke externe oriëntatie en het vermogen de signalen te vertalen naar de eigen organisatie en de medewerkers te betrekken bij de gewenste veranderingen.

De herziening van de gerechtelijke kaart is nadrukkelijk mede gericht op een versterking van de kwaliteit van de gerechtshoven. Zoals in de eerdergenoemde brieven aan de Tweede Kamer al is uiteengezet, is het de bedoeling de gerechtshoven kleiner, sterker en meer omgevingsgericht te maken. Dit vraagt om een ander bestuursmodel dan het huidige. De nieuwe schaalgrootte, waarin gerechtshoven de zorg zullen krijgen over meerdere rechtspraaklocaties, en de verdere professionalisering vergen dat het huidige “sectormodel”, dat ervan uitgaat dat alle sectorvoorzitters van rechtswege deel uitmaken van het gerechtshovenbestuur, wordt heroverwogen. In lijn met voorstellen die de Raad voor de rechtspraak heeft gedaan, staat de regering een model voor ogen dat meer flexibiliteit biedt om gerechtshovenbestuurders aan te trekken met een extern georiënteerde visie, aandacht voor innovatie, kwaliteit en bedrijfsvoering, kennis en kunde op het terrein van werving, selectie en opleiding, oog voor de samenleving en tegelijkertijd een sterke betrokkenheid bij al diegenen die op de verschillende locaties van het gerecht werkzaam zijn.

In overleg met de Raad voor de rechtspraak zal worden bezien welke voorzieningen binnen de nieuwe organisatiestructuur van de gerechten kunnen worden getroffen om te voorzien in de thans op sectorniveau uitgevoerde werkzaamheden op het gebied van het bewaken van juridische kwaliteit en de bevordering van uniforme rechtstoepassing voor het waarborgen van rechtseenheid.

In de nieuwe constellatie wordt voorgesteld met aanmerkelijk kleinere gerechtshovenbesturen te werken, bestaande uit drie leden: een voorzitter (president), een ander rechterlijk lid en een niet-rechterlijk lid. Gelet op het karakter van de rechtspraak is ervoor gekozen de sterke “rechterlijke” component in het gerechtshovenbestuur te handhaven. Dit betekent dat ook in de nieuw voorgestelde opzet de meerderheid van een gerechtshovenbestuur bestaat uit rechters en dat er daarnaast één niet-rechterlijk lid is.

Thans beschikken de gerechtshovenbesturen over een niet-rechterlijk lid dat in de wet is “geoormerkt” als “directeur bedrijfsvoering”. In het gerechtshovenbestuur nieuwe stijl is het van belang dat in voorkomend geval het niet-rechterlijk lid ook kan worden belast met een andere portefeuille dan bedrijfsvoering en dat de bedrijfsvoeringstaak kan worden belegd bij een rechterlijk lid dat over de hiervoor vereiste kwalificaties beschikt. Om die reden wordt voorgesteld de portefeuille van het niet-rechterlijk lid niet meer wettelijk vast te leggen. Er is geen aanleiding om de benoemingstermijn van zes jaar voor gerechtshovenbestuurders te wijzigen. Dit draagt bij aan de continuïteit binnen de besturen. Wel wordt voorgesteld de mogelijkheid tot herbenoeming, die nu niet aan een limiet is gebonden, op twee manieren te begrenzen. In de eerste plaats wordt een limiet van drie jaar voorgesteld. In de tweede plaats is het voorstel dat deze herbenoeming slechts eenmaal kan plaatsvinden. Op deze wijze is een evenwicht beoogd tussen het belang van continuïteit en het belang van “verversing” binnen het gerechtshovenbestuur.

Met de Evaluatiewet modernisering rechterlijke organisatie is het mogelijk gemaakt dat gerechtsbesturen in beperkte mate bestuursleden met elkaar delen (art. 15, zevende lid, Wet RO). Voorgesteld wordt deze voorziening te handhaven. Weliswaar zal het vormen van personele unies tussen gerechtsbesturen in de nieuwe opzet, waarin grotere gerechten ontstaan en bovendien de gerechtsbesturen een kleinere omvang hebben, minder voor de hand liggen, maar deze mogelijkheid mag niet geheel worden uitgesloten. Zo is het denkbaar dat het in bijzondere gevallen wenselijk wordt geacht dat een bestuurslid dat is belast met bedrijfsvoeringstaken werkzaam is voor meerdere gerechten, zodat de desbetreffende expertise in ruimere mate kan worden benut. In artikel 15, zevende lid, Wet RO wordt overigens een kleine wijziging voorgesteld teneinde buiten twijfel te stellen dat het delen van gerechtsbestuurders ook mogelijk is met de Centrale Raad van Beroep en met het College van Beroep voor het bedrijfsleven. Het omgekeerde wordt geregeld in een wijziging van de Beroepswet en de Wet bestuursrechtspraak bedrijfsorganisatie. Het nieuwe bestuursmodel zal ook gelden voor de Centrale Raad van Beroep en het College van Beroep voor het bedrijfsleven. Weliswaar is in die colleges geen sprake van sectoren, maar de hierboven geschetste ontwikkelingsrichting zoals deze is vastgelegd in de visie van de Raad voor de rechtspraak heeft evenzeer betrekking op het functioneren van die colleges.

6. De inrichting van het openbaar ministerie

Naast de rechtspraak maakt ook het openbaar ministerie deel uit van de rechterlijke organisatie en naast rechters en raadsheren behoren ook leden van het openbaar ministerie tot de “rechterlijke macht”. Vergeleken met de bestuurlijke organisatie van de gerechten is die van het openbaar ministerie evenwel in veel mindere mate wettelijk gereguleerd. Dit heeft te maken met het feit dat er volledige ministeriële verantwoordelijkheid bestaat voor handelingen van het openbaar ministerie, hetgeen uiteraard niet het geval is voor handelingen van de rechtspraak. Om die reden behoeven niet alle bestuurlijke arrangementen binnen het openbaar ministerie, voor zover deze passen binnen de inrichtingsbepalingen in de artikelen 130 e.v. van de Wet RO, een wettelijke verankering. Wel heeft de arrondissementale herindeling directe gevolgen voor de zgn. eerste lijn van het openbaar ministerie. Als gezegd komt de nieuwe indeling, die leidt tot tien arrondissementsparketten, in beginsel overeen met de regio-indeling van het openbaar ministerie. Voor de eerste lijn van het openbaar ministerie kan worden gezegd dat de herziening van de gerechtelijke kaart het formele sluitstuk is van de regionalisering van de arrondissementsparketten, die in 2004 in gang is gezet (“Het OM verandert”).

Als onderdeel van de herziening van de gerechtelijke kaart wordt in dit wetsvoorstel verder een wijziging voorgesteld van de inrichting van de zgn. tweede lijn van het openbaar ministerie. In lijn met de ontwikkeling naar een landelijke ressortelijke organisatie wordt voorgesteld de afzonderlijke ressortsparketten samen te voegen in één (landelijk) ressortsparket, dat wordt aangestuurd door de zgn. landelijk hoofdadvocaat-generaal. De vermindering van het aantal arrondissementsparketten en de samenvoeging van de ressortsparketten heeft een vermindering van het aantal managementfuncties bij het OM tot gevolg, met name omdat er, zoals hierna nog wordt toegelicht, minder hoofdofficieren zullen zijn en omdat de functie van plaatsvervangend hoofdadvocaat-generaal wordt opgeheven. Meer concreet brengt het voorgaande de volgende wijzigingen met zich mee.

Het aantal hoofdofficieren van justitie bij een arrondissementsparket wordt direct gekoppeld aan het aantal politieregio's dat in het arrondissement is gelegen. Dit is in lijn met het kabinetsstandpunt van 20 november 2009, waarin is uiteengezet dat er voor elk in het arrondissement gelegen politieregio een hoofdofficier van justitie zal zijn. Het onderhavige

wetsvoorstel gaat uit van de nieuwe inrichting van de politie, zoals deze is aangekondigd in het regeerakkoord. Het daartoe strekkende wetsvoorstel "Politiewet 200.", zoals gewijzigd bij nota van wijziging, voorziet in een landelijk politiekorps, dat onder meer bestaat uit een bij algemene maatregel van bestuur vast te stellen aantal regionale eenheden, belast met de uitvoering van de politietaak. Overeenkomstig het voornemen in het regeerakkoord is het de bedoeling dat tien regionale eenheden worden gevormd, waarvan het werkgebied samenvalt met de nieuwe arrondissementen. Dit betekent dat er in totaal tien hoofdofficieren van justitie zullen zijn, één per arrondissementsparket. Evenals thans het geval is, is de hoofdofficier van justitie hoofd van het arrondissementsparket. Daarnaast zullen er bij elk van de tien arrondissementsparket een of meer plaatsvervangend hoofdofficieren van justitie werkzaam zijn.

De hoofdofficier van justitie is ook de voorzitter van het - niet wettelijk geregelde - bestuur (managementteam) van dat parket, dat in feite de voortzetting is van het huidige binnen de OM-organisatie gevormde regiobestuur. Het bestuur wordt gevormd door de hoofdofficier van justitie, de plaatsvervangend hoofdofficier(en) van justitie binnen het parket alsmede een directeur bedrijfsvoering. Het hoofd van het arrondissementsparket zal zich in die hoedanigheid bij afwezigheid, belet of ontstentenis kunnen laten vervangen door de of een plaatsvervangend hoofdofficier van justitie bij het parket. Indien in een arrondissementsparket twee of meer plaatsvervangend hoofdofficieren van justitie werkzaam zijn, wordt aan het College van procureurs-generaal overgelaten in een vervangingsvolgorde te voorzien.

De huidige fungerend hoofdofficieren, die als zodanig zijn benoemd bij arrondissementsparketten waarin meer dan één politieregio is gelegen (vgl. art. 136, vierde lid, Wet RO en art. 1, derde lid, Politiewet 1993) worden in de nieuwe opzet allen benoemd als plaatsvervangend hoofdofficier van justitie. De functie van fungerend hoofdofficier wordt opgeheven.

Uit het oogpunt van eenduidigheid in terminologie heeft het de voorkeur om in de Wet RO en in de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren (Wrra) aan te sluiten bij de terminologie van de Politiewet en andere wetgeving, waarin het begrip "hoofdofficier van justitie" wordt gebezigd. Dit begrip sluit beter aan bij het spraakgebruik en de praktijk dan het thans in de Wet RO en Wrra voorkomende begrip "hoofdofficier". In de desbetreffende bepalingen in de Wet RO en de Wrra wordt daarom "hoofdofficier" onderscheidenlijk "plaatsvervangend hoofdofficier" steeds vervangen door "hoofdofficier van justitie" onderscheidenlijk "plaatsvervangend hoofdofficier van justitie".

In lijn met hetgeen voor de rechtspraak wordt voorgesteld, wordt ook voor de arrondissementsparketten voorgesteld de aanwijzing van de vestigingsplaatsen van de arrondissementsparketten over te laten aan het openbaar ministerie zelf. Thans zijn de vestigingsplaatsen gekoppeld aan de hoofdplaatsen van de rechtbanken (art. 134, tweede lid, Wet RO). Zoals toegelicht in onderdeel 4.1 zullen er in het toekomstige rechtspraakbestel geen bij wet vastgelegde "hoofdplaatsen" meer zijn, maar alleen bij amvb vastgelegde en zo nodig in aanvulling daarop door de Raad voor de rechtspraak aangewezen "zittingsplaatsen". Het ligt in die opzet niet in de rede om dan tot wettelijke vastlegging van vestigingsplaatsen van arrondissementsparketten over te gaan. De Minister van Veiligheid en Justitie is, als eindverantwoordelijke voor het beheer van het openbaar ministerie, aanspreekbaar op het vestigingsbeleid.

De afzonderlijke ressortsparketten (thans vijf) worden als gezegd samengevoegd tot één (landelijk) ressortsparket. Dit is het formele sluitstuk van de ontwikkeling die binnen het openbaar ministerie in gang is gezet naar de zgn. landelijke ressortelijke organisatie, waarin

het openbaar ministerie de krachten heeft gebundeld. De wettelijke aanduiding zal zijn: het ressortsparket.

Aan het hoofd van dat nieuwe ene ressortsparket staat de “landelijk hoofdadvocaat-generaal”. Deze wordt als nieuwe functie in de Wet RO opgenomen. Daarnaast zal het ressortsparket vier hoofdadvocaten-generaal omvatten. De vier hoofdadvocaten-generaal kunnen de landelijk hoofdadvocaat-generaal in diens hoedanigheid van hoofd van het ressortsparket vervangen. Aan het College van procureurs-generaal wordt overgelaten in een vervangingsvolgorde te voorzien. Dit laatste behoeft geen wettelijke regeling, evenmin als de vervanging van de hoofdadvocaten-generaal onderling. Gezamenlijk zijn de landelijk hoofdadvocaat-generaal en de vier hoofdadvocaten-generaal verantwoordelijk voor de afdoening van hogerberoepszaken binnen het openbaar ministerie. De nieuwe opzet maakt de onderlinge lijnen korter en biedt tevens ruimte om de samenwerking en verbinding met de “eerste lijn” te verstevigen. De nieuwe structuur komt in de plaats van de huidige wettelijke structuur waarin aan het hoofd van elk van de vijf ressortsparketten een hoofdadvocaat-generaal staat en er in elk ressortsparket tevens een plaatsvervangend hoofdadvocaat-generaal is. De functie van plaatsvervangend hoofdadvocaat-generaal vervalt dus. Dat geldt overigens voor de gehele linie van het openbaar ministerie, dus ook voor het parket-generaal.

Het ressortsparket zal gevestigd zijn in Den Haag, waar ook de landelijk hoofdadvocaat-generaal werkzaam is alsmede een hoofdadvocaat-generaal. Er zullen vestigingen zijn in de drie andere ressorten, waar de drie andere hoofdadvocaten-generaal feitelijk werkzaam zullen zijn. Een en ander behoeft geen wettelijke verankering, net zo min als het geval is met de vestigingsplaatsen van andere onderdelen van het openbaar ministerie.

De nieuwe opzet van de ressortelijke organisatie brengt geen verandering in de sinds 1 juni 1999 bestaande bevoegdheidsstructuur van het openbaar ministerie. Dit betekent onder andere dat ook het nieuwe ressortsparket en de tien nieuwe arrondissementsparketten nevensgeschikt zijn aan elkaar, in gelijke ondergeschiktheid aan het College van procureurs-generaal.

7. Gevolgen voor ambtenaren bij de gerechten en parketten

Zowel de hierboven toegelichte vermindering van het aantal rechtbanken en gerechtshoven als de hierboven toegelichte vorming van nieuwe arrondissementsparketten en één ressortsparket geeft aanleiding tot regeling van de overgang naar de nieuwe gerechten en parketten van de rechterlijke en niet-rechterlijke ambtenaren die direct voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel werkzaam zijn bij de huidige gerechten en parketten. De hiertoe strekkende bepalingen zijn opgenomen in de artikelen F tot en met J in hoofdstuk III van dit wetsvoorstel. Hoofregel hierbij is dat het personeel overgaat naar het gerecht of parket waarvan het rechtsgebied het rechtsgebied omvat van dan wel samenvalt met dat van het gerecht of parket waarbij het op de dag vóór inwerkingtreding van deze wet werkzaam is. Dit houdt bijvoorbeeld in dat het personeel dat werkzaam is bij de rechtbanken onderscheidenlijk de arrondissementsparketten te Haarlem en Alkmaar, overgaat naar de rechtbank onderscheidenlijk het arrondissementsparket Noord-Holland. Alleen voor het personeel van de huidige rechtbanken en arrondissementsparketten te Zwolle-Lelystad en Amsterdam en het huidige gerechtshof te Amsterdam moet hierop een uitzondering worden gemaakt. Zie voor een nadere toelichting hierop de artikelsgewijze toelichting op de artikelen F, G en I. Voor onder meer een toelichting op de voor de verschillende categorieën functionarissen bij de gerechten en parketten uiteenlopende wijzen waarop hun overgang in bovenvermelde zin regeling dient te vinden, zij ook verwezen naar de artikelsgewijze toelichting op de artikelen F tot en met J.

Bij de overgang naar de nieuwe gerechten en parketten van het bij de huidige gerechten en parketten werkzame personeel geldt als uitgangspunt dat rechterlijke en niet-rechterlijke ambtenaren hun functie, met bijbehorende rechtspositie, behouden. Voor enkele functionarissen van de huidige gerechten en parketten moet hierop echter een uitzondering worden gemaakt. Bij de gerechten gaat het hierbij om de huidige gerechtsbestuurders. In verband met de vermindering van het aantal rechtbanken en gerechtshoven én de in onderdeel 5 toegelichte keuze om bij de rechtbanken, de gerechtshoven, de Centrale Raad van Beroep en het College van Beroep voor het bedrijfsleven een nieuw bestuursmodel te hanteren, wordt voorgesteld om de benoemingen van de leden van de huidige gerechtsbesturen van rechtswege te beëindigen. Deze functionarissen kunnen bij gebleken geschiktheid voor de eisen die aan leden van de nieuwe gerechtsbesturen worden gesteld uiteraard ook in aanmerking komen voor een benoeming als nieuw bestuurslid. Zie artikel H van dit wetsvoorstel voor het met de beëindiging van de benoeming van de leden van de huidige gerechtsbesturen en de benoeming van leden van de nieuwe gerechtsbesturen gemoeide overgangsrecht. Voor het openbaar ministerie geldt dat er in de nieuwe situatie vanwege de vermindering van het aantal arrondissementsparketten niet meer voor alle huidige hoofdofficieren een zelfde functie voorhanden is. Bovendien verdwijnt bij het nieuw te vormen ressortsparket de functie van plaatsvervangend hoofdadvocaat-generaal en bij de nieuwe arrondissementsparketten de functie van fungerend hoofdofficier. Zie de artikelen I en J voor het overgangsrecht dat op deze functionarissen betrekking heeft. Net als in het geval van laatstgenoemde rechterlijke functionarissen zou het zich eventueel ook bij het niet-rechterlijk personeel van de gerechten en parketten vanwege de in dit wetsvoorstel vervatte samenvoeging van gerechten en parketten kunnen voordoen dat sommige functies niet of minder dan thans het geval is terugkeren. In beide gevallen geldt dat hierop de reguliere bepalingen met betrekking tot de rechten en verplichtingen bij reorganisaties (in het Besluit rechtspositie rechterlijke ambtenaren en het Algemeen Rijksambtenarenreglement) alsmede eventueel in aanvulling hierop tijdelijke regelingen met rechtspositionele voorzieningen van sociaal flankerend beleid bij de onderhavige reorganisatie van toepassing zijn. Met inachtneming hiervan zal ook zo veel mogelijk worden bevorderd dat personen die in de nieuwe situatie te maken krijgen met de opheffing van hun functie of overtolligheid daaraan voorafgaand de overstap naar een andere ook door hen zelf gewenste functie zullen kunnen maken of dat voor hen in het kader van het herplaatsingsonderzoek een passende andere functie zal worden gevonden.

Dit wetsvoorstel bevat, naast bovenbedoeld overgangsrecht, nog verschillende wijzigingen van rechtspositionele bepalingen in met name de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren en de Wet op de rechterlijke organisatie. Voor de wijzigingen van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren, opgenomen in artikel III, geldt dat zij in hoofdzaak samenhangen met de hierboven toegelichte wijziging van de inrichting van het openbaar ministerie. Zo wordt de indeling van rechterlijke functies in salariscategorieën aangepast in verband met onder meer de introductie van de functie van landelijk hoofdadvocaat-generaal en het verdwijnen van de functies van fungerend hoofdofficier en plaatsvervangend hoofdadvocaat-generaal (onderdeel D). Ook wordt bijvoorbeeld geregeld dat de landelijk hoofdadvocaat-generaal functionele autoriteit is van de bij het nieuw te vormen ressortsparket werkzame rechterlijke ambtenaren (onderdeel A). De wijziging van rechtspositionele bepalingen in de Wet op de rechterlijke organisatie betreft onder meer een aanpassing van de bezoldigingssystematiek van de rechterlijke leden van de gerechtsbesturen en de Raad voor de rechtspraak (artikel II, onderdelen D en EE). Hiernaast zal de in dit wetsvoorstel vervatte herziening van de gerechtelijke kaart ook aanleiding geven tot wijziging van op voornoemde wetten gebaseerde algemene maatregelen van bestuur. Te denken valt daarbij bijvoorbeeld

aan aanpassingen van de vaststelling van salarishoogten voor leden van de gerechtsbesturen in verband met de gewijzigde omvang van verschillende gerechten en voormelde introductie van een nieuw bestuursmodel waarbinnen onder meer een andere rol zal zijn weggelegd voor het niet-rechterlijk lid en het rechterlijk lid dat geen voorzitter is.

8. Gevolgen voor de juridische beroepsgroepen en andere groepen en instanties

8.1 Advocatuur

De organisatie van de advocatuur is op arrondissementale leest geschoeid. Advocaten mogen slechts in één arrondissement op één locatie kantoor houden (art. 12 Advocatenwet). De gezamenlijke advocaten die kantoor houden in een zelfde arrondissement, vormen de orde van advocaten in het arrondissement (art. 17, tweede lid, Advocatenwet). Er zijn thans dus negentien orden van advocaten. Daarnaast is er een landelijke orde: de Nederlandse orde van advocaten (NOvA) die wordt gevormd door de gezamenlijke advocaten die in Nederland zijn ingeschreven (art. 17, eerste lid, Advocatenwet).

Door een op initiatief van de NOvA ingestelde commissie onder voorzitterschap van jhr. mr. J.L.R.A. Huydecoper, is in oktober 2010 een rapport uitgebracht met voorstellen voor een nieuwe bestuursstructuur voor de NOvA. Nadat daarover binnen de advocatuur een standpunt zal zijn bepaald, zal de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie - voor zover dat aangewezen is - een standpunt over de voorstellen innemen. Het onderhavige wetsvoorstel inzake de herziening van de gerechtelijke kaart is niet de plaats om de eventueel uit dit proces voortvloeiende wijzigingen in de Advocatenwet te implementeren. Wel moet worden gezien in hoeverre het terugbrengen van het aantal arrondissementen van negentien naar tien gevolgen heeft voor de bestuursstructuur van de advocatuur. In het advies van de Commissie-Huydecoper zijn de gevolgen van deze wijziging uitdrukkelijk onder ogen gezien. De commissie is daarover positief en heeft aanbevolen om wat de advocatuur betreft aansluiting te zoeken bij de nieuwe arrondissementsindeling.

Zonder vooruit te lopen op eventuele andere wijzigingen die uit het advies van de Commissie-Huydecoper voortvloeien, wordt in dit licht voorgesteld om voor de organisatie van de advocatuur de nieuwe arrondissementale indeling te volgen. Het alternatief - handhaving van de structuur van negentien orden van advocaten en daarmee dus een indeling die afwijkt van de nieuwe arrondissementale indeling - is uit praktisch oogpunt niet doelmatig en past ook niet in de ontwikkelingen die met het advies van de Commissie-Huydecoper in gang zijn gezet.

Dit betekent dus dat het aantal orden van advocaten wordt teruggebracht van negentien naar tien. Op basis van de huidige arrondissementale indeling worden in artikel 20, tweede lid, van de Advocatenwet thans zeven categorieën van orden onderscheiden om het aantal afgevaardigden en plaatsvervaardigers per orde te bepalen in het college van afgevaardigden, dat tot taak heeft de lokale dekens en de overige leden van de algemene raad van de NOvA te kiezen (art. 19, eerste lid, Advocatenwet). Op basis van de nieuwe gerechtelijke kaart heeft de Commissie-Huydecoper voorgesteld te komen tot een driedeling en een reductie van het aantal plaatsvervaardigers. Deze voorstellen zijn in de in artikel VI, onderdeel B, voorgestelde wijziging van artikel 20, tweede lid, van de Advocatenwet overgenomen.

De samenvoeging van diverse arrondissementen heeft ook tot gevolg dat aldaar het gebied waarbinnen advocaten kantoor mogen houden, wordt vergroot. Onveranderd blijft overigens de bepaling dat er slechts op één locatie kantoor mag worden gehouden (art. 12, eerste lid, Advocatenwet).

Op het tijdstip van inwerkingtreding van de wet zullen er als gezegd van rechtswege tien arrondissementale orden van advocaten zijn in plaats van de huidige negentien. De arrondissementale orde heeft onder meer de wettelijke taak om afgevaardigden en plaatsvervangers te kiezen in het college van afgevaardigden, dat op zijn beurt de algemeen deken en de overige leden van de algemene raad van de NOvA kiest (art. 19 en 20 Advocatenwet) en om een lokale deken en overige leden van de raad van toezicht te kiezen, die het bestuur vormen van de orde in het arrondissement (art. 22 Advocatenwet). In artikel L, eerste lid, van het wetsvoorstel is een overgangsrechtelijke voorziening opgenomen om te bewerkstelligen dat de nieuwe orden op het tijdstip van inwerkingtreding over een nieuwe raad van toezicht beschikken. De voorgestelde regeling houdt in dat de algemene raad van de NOvA voorlopige dekens en overige leden van de tien nieuwe raden van toezicht aanwijst na daarover het gevoel van de negentien “oude” (dus huidige) raden van toezicht te hebben ingewonnen. De consultatie van de negentien “oude” raden van toezicht zal uiteraard in de periode vóór de inwerkingtreding van de wet moeten plaatsvinden. Binnen drie maanden zullen de tien nieuwe orden die met ingang van het tijdstip van inwerkingtreding van de wet zijn ontstaan vervolgens uitvoering moeten geven aan hun wettelijke taak om definitieve lokale dekens en overige leden te kiezen.

Voor het college van afgevaardigden is in artikel L, derde lid, een iets andere voorziening getroffen. Deze houdt in dat het vóór het tijdstip van inwerkingtreding van de wet nog bestaande college nog maximaal drie maanden kan blijven voortbestaan. In die drie maanden moeten de nieuwe orden dan nieuwe afgevaardigden en plaatsvervangers hebben gekozen met inachtneming van de aantallen die in het nieuwe artikel 20, tweede lid, van de Advocatenwet zijn vastgelegd.

De samenvoeging van de ressorten Arnhem en Leeuwarden leidt ertoe dat er een nieuwe raad voor discipline (belast met de tuchtrechtspraak in eerste aanleg voor de advocatuur) ontstaat in het ressort Arnhem-Leeuwarden, die in de plaats komt van de twee raden voor discipline in de ressorten Arnhem en Leeuwarden. In artikel L, zesde lid, is een overgangsrechtelijke voorziening getroffen voor de benoeming van de acht op voordracht van de raden van toezicht door het college van afgevaardigden te benoemen leden-advocaten alsmede de vijftien plaatsvervangende leden-advocaten (vgl. art. 46b, eerste en vierde lid, Advocatenwet). Deze voorziening houdt in dat er voorlopige leden-advocaten en plaatsvervangende leden-advocaten door het college van afgevaardigden (in oude samenstelling) worden aangewezen, waarna de nieuw te vormen raden van toezicht een voordracht doen aan het college van afgevaardigden in nieuwe samenstelling om tot definitieve verkiezing van de leden-advocaten en plaatsvervangende leden-advocaten over te gaan.

De voorzitter en plaatsvervangende voorzitters zullen met ingang van het tijdstip van inwerkingtreding van de wet worden benoemd door de minister van Veiligheid en Justitie. Overeenkomstig artikel 46b, derde lid, van de Advocatenwet zijn dat leden van de rechterlijke macht met rechtspraak belast.

Bovengenoemde overgangsrechtelijke voorzieningen komen overeen met die welke in dit wetsvoorstel zijn opgenomen voor het notariaat (zie onderdeel 8.3 van dit algemeen deel).

8.2 Gerechtsdeurwaarders

De Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG) heeft een ledenraad, die thans bestaat uit zes leden per ressort, dus in totaal 30 leden (art. 63, eerste lid, Gerechtsdeurwaarderswet). Elk lid heeft tevens een plaatsvervanger. Gelet op de omvang van het nieuwe ressort Arnhem-Leeuwarden wordt voorgesteld om in de omvang en samenstelling

van de ledenraad voorshands geen wijziging aan te brengen. Dat betekent dat de afvaardiging van het nieuwe ressort Arnhem-Leeuwarden na de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel uit twaalf leden zal bestaan en die van de overige drie ressorten blijft gehandhaafd op zes leden (zie artikel VII, onderdeel E).

In artikel M is geregeld dat de samenstelling van de ledenraad op het tijdstip van inwerkingtreding van dit wetsvoorstel ongewijzigd blijft. Alle leden en plaatsvervangers blijven dus na de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel deel uitmaken van de ledenraad totdat hun zittingstermijn is verstreken.

8.3 Notariaat

De Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB) heeft afdelingen (“ringen”) in elk arrondissement (art. 60 Wet op het notarisambt). Leden van elke ring zijn de in dat arrondissement gevestigde notarissen, toegevoegd notarissen en kandidaat-notarissen (art. 82, eerste lid, Wet op het notarisambt). De vermindering van het aantal arrondissementen heeft dus tot gevolg dat ook het aantal ringen wordt teruggebracht van negentien naar tien. Het alternatief - handhaving van de huidige negentien ringen - is uit praktisch oogpunt niet verkieslijk.

Het voorgaande betekent in de eerste plaats dat er op het tijdstip van inwerkingtreding van de wet van rechtswege tien ringvergaderingen zullen zijn. De ringvergadering heeft onder meer de wettelijke taak om het bestuur van de ring te benoemen (inclusief een voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter) en het aantal leden van het ringbestuur te bepalen (art. 85 Wet op het notarisambt). In artikel N, eerste lid, van het wetsvoorstel is een overgangsrechtelijke voorziening opgenomen om te bewerkstelligen dat de nieuwe ringen op het tijdstip van inwerkingtreding over een bestuur beschikken. Deze voorziening is geënt op de overgangsbepaling die indertijd is vastgesteld voor de totstandbrenging van ringbesturen bij de inwerkingtreding van de Wet op het notarisambt (art. 132 Wet op het notarisambt). De voorgestelde regeling houdt in dat het bestuur van de KNB voorlopige bestuurders van de tien nieuwe ringen aanwijst na daarover het gevoel van de negentien “oude” (dus huidige) ringbesturen te hebben ingewonnen. De consultatie van de negentien “oude” ringbesturen zal uiteraard in de periode voor de inwerkingtreding van de wet moeten plaatsvinden. Binnen drie maanden zullen de tien nieuwe ringvergaderingen die met ingang van het tijdstip van inwerkingtreding van de wet zijn ontstaan vervolgens uitvoering moeten geven aan hun wettelijke taak om definitieve ringbestuurders te benoemen.

De vermindering van het aantal ringen heeft ook gevolgen voor de inrichting van de ledenraad van de KNB. De ledenraad is immers samengesteld uit de voorzitters van de ringbesturen en een “gewoon” lid uit elke ring (art. 67, eerste lid, Wet op het notarisambt). De ledenraad zal na de herziening van de gerechtelijke kaart dus moeten bestaan uit 20 leden in plaats van 38 leden. Hetzelfde geldt voor de plaatsvervangers. De ringvergadering heeft onder meer de wettelijke taak om de “gewone” leden en hun plaatsvervangers te kiezen (art. 67, tweede lid, Wet op het notarisambt). In artikel N, derde lid, van het wetsvoorstel is een overgangsrechtelijke voorziening opgenomen om te bewerkstelligen dat er een nieuwe ledenraad wordt samengesteld. De voorgestelde voorziening houdt in dat de voor het tijdstip van inwerkingtreding van de wet nog bestaande ledenraad nog enige tijd kan blijven voortbestaan totdat de op grond van artikel N, eerste lid, nieuw gevormde ringbesturen zijn gevormd en de nieuwe ringvergaderingen nieuwe “gewone” leden en plaatsvervangers hebben gekozen.

De samenvoeging van de ressorten Arnhem en Leeuwarden leidt ertoe dat er een nieuwe kamer voor het notariaat (belast met de tuchtrechtspraak voor het notariaat) ontstaat in het ressort Arnhem-Leeuwarden, die in de plaats komt van de twee kamers voor het notariaat in de ressorten Arnhem en Leeuwarden. In artikel N, zesde lid, is een overgangsrechtelijke voorziening getroffen voor de benoeming van de twee op voordracht van de ringbesturen door de ledenraad van de KNB te benoemen “notarisleden” alsmede hun plaatsvervangers (vgl. art. 94, zevende lid, Wet op het notarisambt). Deze voorziening houdt in dat er twee voorlopige leden en plaatsvervangers door de ledenraad van de KNB (in oude samenstelling) worden aangewezen, waarna de nieuw te vormen ringbesturen een voordracht doen aan de ledenraad in nieuwe samenstelling om tot definitieve benoeming van twee “notarisleden” en hun plaatsvervangers over te gaan.

De voorzitter van de nieuwe kamer voor het notariaat zal op grond van (het in artikel VIII gewijzigde) artikel 94, vijfde lid, van de Wet op het notarisambt de president zijn van de rechtbank in het arrondissement waarin de nieuwe kamer zal zijn gevestigd. Twee andere leden zullen met ingang van het tijdstip van inwerkingtreding van de wet worden benoemd door de minister van Veiligheid en Justitie. Overeenkomstig artikel 94, zesde lid, van de Wet op het notarisambt zijn dat een rechter die werkzaam is in een rechtbank in het toekomstige ressort en een belastinginspecteur. De minister zal er tevens voor zorgdragen dat voor hen vanaf het tijdstip van inwerkingtreding van de wet een of meer plaatsvervangers worden benoemd.

Bovengenoemde overgangsrechtelijke voorzieningen komen overeen met die welke in dit wetsvoorstel zijn opgenomen voor de advocatuur (zie onderdeel 8.1 van dit algemeen deel).

8.4 Raad voor rechtsbijstand

Sinds de op 1 juli 2010 in werking getreden bestuurlijke centralisatie van de raden voor rechtsbijstand, bepaalt artikel 2 van de Wet op de rechtsbijstand dat de raad voor rechtsbijstand zijn zetel heeft te Utrecht en vestigingen heeft in de hoofdplaatsen van de ressorten van de gerechtshoven. De raad voor rechtsbijstand heeft thans dus vestigingen (uitvoeringskantoren) in Amsterdam, Arnhem, ‘s-Gravenhage, ‘s-Hertogenbosch en Leeuwarden. Daarmee is een voldoende verspreiding van de raad voor rechtsbijstand over het gehele land beoogd, waardoor de raad het aanbod van rechtsbijstand beter kan afstemmen op de regionale vraag.

De samenvoeging van de ressorten Arnhem en Leeuwarden behoeft niet te betekenen dat daarmee een uitvoeringskantoor van de raad voor rechtsbijstand wordt opgeheven. De regionale spreiding is er ook na de herziening van de gerechtelijke kaart mee gediend dat zowel de vestiging in Arnhem als die in Leeuwarden blijft bestaan.

Zoals toegelicht in onderdeel 4.1 zullen er in het toekomstige rechtspraakbestel geen bij wet vastgelegde “hoofdplaatsen” meer zijn. Dit betekent dat artikel 2 van de Wet op de rechtsbijstand op dit punt moet worden aangepast. In artikel IX wordt daarom voorgesteld om om in artikel 2 vast te leggen dat de vestigingsplaatsen van de raad voor rechtsbijstand bij algemene maatregel van bestuur worden aangewezen, waarbij geldt dat er in ieder ressort ten minste één vestigingsplaats is. Het voornemen is om in deze tot stand te brengen algemene maatregel van bestuur de hoofdplaatsen van de huidige vijf ressorten aan te wijzen, dus Amsterdam, Arnhem, ‘s-Gravenhage, ‘s-Hertogenbosch en Leeuwarden. De huidige uitvoeringskantoren blijven dus bestaan en in het toekomstige ressort Arnhem-Leeuwarden zal de raad voor rechtsbijstand dus twee vestigingen hebben. Daarnaast blijft de wettelijke mogelijkheid bestaan dat het bestuur van de raad voor rechtsbijstand na goedkeuring van de minister een nevenvestiging opent (artikel 2, vijfde lid, Wet op de rechtsbijstand). Tot op

heden is overigens niet de behoefte gebleken om elders dan in de vijf genoemde plaatsen uitvoeringskantoren te openen.

9. Financiële gevolgen

De Raad voor de rechtspraak heeft een raming gemaakt van de te verwachten kosten als gevolg van de herziening van de gerechtelijke kaart. Hieruit blijkt dat er op termijn binnen de rechtspraak als gevolg van deze herziening voldoende besparingen worden gerealiseerd om de structurele kosten te kunnen compenseren. Wel zijn er incidentele kosten (reorganisatiekosten), die worden geraamd op 54 mln euro.

Hoewel de Raad voor de rechtspraak heeft aangegeven deze kosten niet zelf te kunnen dragen, kan hieraan gelet op de budgettaire situatie van het Rijk niet worden tegemoetgekomen. Aan de Raad is medegedeeld dat de herziening van de gerechtelijke kaart budgettair neutraal moet worden ingevoerd. De incidentele kosten zullen door de rechtspraak dan ook binnen de bestaande budgettaire kaders moeten worden opgevangen. Met de Raad wordt overlegd over mogelijkheden om knelpunten over de jaren heen op te lossen. Daarvoor moet de Raad van bestaande financiële instrumenten als eigen vermogen en egalisatierekening gebruik kunnen maken. Het merendeel van de kosten zal door middel van efficiency moeten worden gedekt en zal moeten worden verdisconteerd bij de driejaarlijkse prijsafspraken.

10. Administratieve lasten

Uit het wetsvoorstel vloeien geen noemenswaardige gevolgen voor de administratieve lastendruk van burgers, bedrijven en overheden voort.

II. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Hoofdstuk I. Wijziging van wetten op het terrein van rechtspleging en juridische beroepen

Artikel I (Wet op de rechterlijke indeling)

In wetstechnisch opzicht krijgt de herziening van de gerechtelijke kaart zijn beslag in een nieuwe tekst van de Wet op de rechterlijke indeling. Er is ook voor gekozen om de begrippen “arrondissement” en “ressort”, ter aanduiding van het territoriale rechtsgebied van een rechtbank onderscheidenlijk gerechtshof, te handhaven, aangezien de rechtspraktijk met deze begrippen sinds jaar en dag vertrouwd is.

Uit het oogpunt van overzichtelijkheid wordt voorgesteld enkele veranderingen aan te brengen in de structuur van de Wet op de rechterlijke indeling, onder andere door een verdeling in paragrafen en een volgorde (eerst rechtbanken/arrondissementen, vervolgens gerechtshoven/ressorten) die aansluit bij de volgorde in de Wet op de rechterlijke organisatie. Anders dan nu het geval is, wordt niet alleen het aantal gerechtshoven vastgelegd, maar ook het aantal rechtbanken. Verder wordt uitdrukkelijk de benaming van de desbetreffende gerechten vastgelegd. Een inhoudelijke wijziging is dat niet meer wettelijk is bepaald in welke gemeenten de “zetels” (hoofdplaatsen) van de gerechtshoven zijn. Evenmin is langer sprake van een wettelijk aangewezen “hoofdplaats” van de rechtbanken. Zoals toegelicht in onderdeel 4.1 van het algemeen deel, zullen er in elk arrondissement en ressort zittingsplaatsen worden aangewezen bij algemene maatregel van bestuur en kunnen er daarnaast overige zittingsplaatsen worden aangewezen door de Raad voor de rechtspraak (zie

het voorgestelde artikel 20, eerste en tweede lid, Wet RO). In de door de Raad voor de rechtspraak op basis van voorstellen van de gerechtsbesturen op te stellen zaaksreglementen zal de verdeling van zaken over de bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen zittingsplaatsen moeten worden geregeld en in de bestuursreglementen van de gerechten de verdeling over de eventuele overige, door de Raad voor de rechtspraak aangewezen, zittingsplaatsen. De reglementen zullen aan rechtzoekenden ook duidelijkheid moeten verschaffen over het postadres of de fysieke plaats waar stukken kunnen worden ingediend en zaken kunnen worden gedeponereerd. De plaats waar het bestuur van een rechtbank of gerechtshof is gevestigd (de “zetel” van het gerechtsbestuur), wordt in de nieuwe opzet door het gerechtsbestuur zelf bepaald (zie nieuw artikel 16a Wet RO).

Om hantering van eenduidige terminologie te bewerkstelligen, wordt voorgesteld om een aanduiding op te nemen van de rechtbanken en gerechtshoven die gelijkkluidend is aan de in de wet op te nemen aanduidingen van de arrondissementen onderscheidenlijk ressorten. Het voorgestelde artikel 3 stelt buiten twijfel dat het rechtsgebied (in de betekenis van territoriaal werkgebied) van de genoemde rechtbanken en gerechtshoven correspondeert met de gelijknamige arrondissementen onderscheidenlijk ressorten. De in de nieuwe opzet gebezigde aanduidingen van rechtbanken, gerechtshoven, arrondissementen en ressorten worden als gevolg van dit wetsvoorstel consequent gehanteerd in wettelijke bepalingen waarin sprake is van met name genoemde gerechten en rechtsgebieden. In de wetgeving zal niet meer worden gesproken van de rechtbank of het gerechtshof “te (gemeentenaam)”, maar van de rechtbank of het gerechtshof met de aanduiding van het arrondissement onderscheidenlijk ressort. Dat betekent bijvoorbeeld dat in plaats van “de rechtbank te Utrecht” of “het gerechtshof te ‘s-Gravenhage” wordt gesproken over “de rechtbank Midden-Nederland” c.q. “het gerechtshof Den Haag”. Op de keuze van de voorgestelde benamingen is ingegaan in onderdeel 3 van het algemeen deel.

Bij de in paragraaf 2 van de wet opgenomen omschrijvingen van het grondgebied van de arrondissementen is ten opzichte van de huidige wet een vereenvoudiging aangebracht door waar mogelijk te volstaan met de vermelding van de provincie waarin het betrokken arrondissement is gelegen in plaats van het noemen van alle gemeenten. Dit maakt de Wet op de rechterlijke indeling minder wijzigingsgevoelig. Slechts indien een arrondissement een provinciegrens doorsnijdt, zijn net als in de huidige wet gemeentenamen opgenomen. Daarbij is in de desbetreffende opsommingen reeds rekening gehouden met tot stand gebrachte, maar nog niet in werking getreden wetten tot gemeentelijke herindelingen.

Het nieuw voorgestelde artikel 18 stelt ten slotte buiten twijfel dat een wijziging van het grondgebied van een arrondissement of ressort als gevolg van een gemeentelijke of provinciale herindeling geen gevolgen heeft voor de bevoegdheid van een rechtbank of gerechtshof in lopende zaken.

Artikel II (Wet op de rechterlijke organisatie)

De voorgestelde wijzigingen gaan uit van de tekst van de Wet RO zoals die komt te luiden na inwerkingtreding van de wetsvoorstellen 31822 (herziening van de functie- en bezoldigingsstructuur voor rechterlijke ambtenaren), 32021 (Evaluatiewet modernisering rechterlijke organisatie) en 32562 (Wijziging van de Evaluatiewet modernisering rechterlijke organisatie en de Wet op de rechterlijke organisatie i.v.m de behandeling van vreemdelingenzaken en enkele wetstechnische aanpassingen).

A, HH, KK t/m QQ (artikelen 1, 126, 134, 135, 136, 137, 137a, 138, 139a)

Deze wijzigingen houden verband met de in onderdeel 6 van het algemeen deel toegelichte wijzigingen in de inrichting van de van het openbaar ministerie.

Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om in voorkomende gevallen te voorzien in de mogelijkheid dat plaatsvervangende officieren van justitie, plaatsvervangende officieren enkelvoudige zittingen en plaatsvervangende advocaten-generaal van rechtswege diezelfde functie hebben bij andere parketten. Voor de overige rechterlijke ambtenaren bij de parketten is dit plaatsvervangerschap van rechtswege nu al geregeld. Hiermee wordt ook aangesloten bij datgene wat thans reeds voor rechters-plaatsvervangers en raadsheren-plaatsvervangers geldt.

B (artikel 10)

Het voorgestelde eerste lid van artikel 10 houdt in dat er in alle 32 bij amvb aangewezen zittingsplaatsen een griffie is. Voor de overige zittingsplaatsen, die door de Raad voor de rechtspraak kunnen worden aangewezen, wordt het in het tweede lid om doelmatigheidsredenen aan het gerechtsoverheidsbestuur overgelaten om te bepalen of aldaar een griffie is gevestigd.

Het kan aan het gerechtsoverheidsbestuur worden overgelaten om de precieze openingstijden van elke griffie te bepalen. Daarmee regelt het voorgestelde derde lid voor alle zittingsplaatsen wat thans ingevolge artikel 10, tweede lid, alleen voor nevenlocaties geldt. Het is niet noodzakelijk dat op wetsniveau gedetailleerde voorschriften over openingstijden worden gegeven.

Het nieuwe vierde lid over het indienen van stukken en het deponeren van zaken is inhoudelijk gelijk aan hetgeen thans in de artikelen 41, zesde lid, en 59, zesde lid, is opgenomen. Wetssystematisch passen deze bepalingen beter in artikel 10.

C (artikel 15)

De nieuwe samenstelling van gerechtsoverheidsbesturen, zoals toegelicht in onderdeel 5 van het algemeen deel, krijgt zijn beslag in de voorgestelde wijzigingen van artikel 15. Niet langer wordt voorgeschreven dat de sectorvoorzitters deel uitmaken van het gerechtsoverheidsbestuur. Eveneens verdwijnt de wettelijke verplichting om in elk gerechtsoverheidsbestuur het niet-rechterlijk lid te oormerken als “directeur bedrijfsvoering”.

Het aantal leden wordt bepaald op drie: de voorzitter, een ander rechterlijk lid en het niet-rechterlijk lid. Omdat de voorzitter (die overeenkomstig artikel 15, derde lid, Wet RO de titel draagt van president) altijd een rechterlijk lid is, betekent dit ook in de nieuwe situatie dat de meerderheid in het bestuur wordt gevormd door rechterlijke leden.

Zoals toegelicht in onderdeel 5 van het algemeen deel, wordt voor de bestuursleden voorzien in een eenmalige mogelijkheid van herbenoeming bij hetzelfde gerecht voor drie jaar. De eerste termijn voor alle bestuursleden blijft zes jaar.

Zoals verder toegelicht in onderdeel 5 van het algemeen deel, wordt via de voorgestelde wijziging van het zesde lid (huidige zevende lid) buiten twijfel gesteld dat - in beperkte mate - ook personele unies kunnen worden gevormd met het bestuur van de Centrale Raad van Beroep of het College van Beroep voor het bedrijfsleven. Verder is de formulering van artikel 15, vierde (huidige derde) lid, vereenvoudigd in verband met het feit dat de nieuwe gerechtsoverheidsbesturen een vast aantal van drie leden zullen kennen. Materieel blijft de huidige regel ongewijzigd dat ten minste de helft van de gerechtsoverheidsbestuurders, waaronder in ieder geval de voorzitter, geen lid kan zijn van een ander gerecht.

D (artikelen 16)

Artikel 16 bevat bepalingen over de rechtspositie van de leden van een gerechtshof. Omdat de functies van sectorvoorzitter en directeur bedrijfsvoering niet meer in de wet zullen worden genoemd, moet dit artikel worden aangepast. Het ligt in de rede dat hetgeen nu voor de sectorvoorzitters onderscheidenlijk de directeur bedrijfsvoering geldt, in het nieuwe bestuursmodel op gelijke voet zal gelden voor het rechterlijk lid, niet zijnde de voorzitter, onderscheidenlijk het niet-rechterlijk lid. Daartoe strekken dan ook verschillende van de voorgestelde aanpassingen van het eerste, derde, vierde, vijfde en zesde lid van artikel 16. Uit het oogpunt van leesbaarheid is de nieuwe tekst van artikel 16, eerste lid, volledig uitgeschreven.

Hiernaast behelzen de voorgestelde aanpassingen van het eerste en zesde lid een wijziging van de bezoldigingssystematiek ten aanzien van de rechterlijke leden van een gerechtshof. Thans ontvangen de voorzitter en de sectorvoorzitters naast hun rechterlijk salaris een toelage die gelijk is aan het verschil tussen dat rechterlijk salaris en de salarishoogte behorende bij hun bestuursfunctie. Omdat dit in de praktijk echter tot administratief onnodig bewerkelijke situaties leidt, komt te gelden dat rechterlijke ambtenaren gedurende hun benoeming als lid van het hof het bij laatstgenoemde functie behorende salaris, in plaats van hun rechterlijk salaris, ontvangen. Daarop blijven de in de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren over salariering opgenomen bepalingen overigens voor zover mogelijk van toepassing. Eenzelfde aanpassing wordt doorgevoerd voor de rechterlijke leden van de Raad voor de rechtspraak en de rechterlijke leden van de besturen van de Centrale Raad van Beroep en het College van Beroep voor het bedrijfsleven; zie de toelichtingen op artikel II, onderdeel EE, artikel IV, onderdeel A, en artikel V, onderdeel A.

E (artikel 16a)

Het is wenselijk uitdrukkelijk te regelen dat de zetel van het gerechtshof door het hof zelf wordt bepaald. Het ligt in de rede dat het gerechtshof zetelt in een van de zittingsplaatsen. Dat betekent overigens niet dat zittingsplaats een andere status heeft dan de overige zittingsplaatsen. Uit het nieuw voorgestelde wettelijke stelsel vloeit voort dat alle zittingsplaatsen formeel gelijkwaardig zijn, wat overigens niet betekent dat in alle zittingsplaatsen hetzelfde pakket aan zaken moet worden behandeld.

F (artikel 19)

Uit het oogpunt van inzichtelijkheid is de opsomming in artikel 19, eerste lid, van de in het bestuursreglement in ieder geval te regelen onderwerpen, onderdeelsgewijs vormgegeven. Daarin zijn twee onderwerpen geschrapt.

Op dit moment is in artikel 19, eerste lid, nog voorgeschreven dat het bestuursreglement nadere regels bevat over de verdeling van zaken over de sectoren binnen een gerecht. Dat voorschrift moet vervallen, nu niet langer sprake zal zijn van een wettelijke verplichting tot indeling in sectoren (zie onderdeel 5 van het algemeen deel).

In de tweede plaats is de verplichting voor het gerechtshof geschrapt om in het bestuursreglement nadere regels vast te stellen over de verdeling van zaken over de hoofdplaats en de nevenlocaties. Dit niet alleen omdat het nieuwe stelsel geen hoofdplaatsen en nevenlocaties meer kent (alleen zittingsplaatsen), maar met name omdat de verdeling van zaken over de bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen zittingsplaatsen binnen het rechtsgebied in de nieuw voorgestelde opzet wordt geregeld in de door de Raad voor de rechtspraak vast te stellen zaaksverdelingsreglementen, met een instemmingsbevoegdheid van de Minister van Veiligheid en Justitie (zie nieuw artikel 93a). Zie hierover nader de toelichting in onderdeel 4.2 van het algemeen deel.

Omdat het zaaksverdelingsreglement geen betrekking heeft op de zittingsplaatsen die niet bij algemene maatregel van bestuur maar door de Raad voor de rechtspraak kunnen worden aangewezen, wordt voorgesteld aan artikel 19, eerste lid, toe te voegen dat in het bestuursreglement kenbaar moet worden gemaakt welke zaken in die zittingsplaatsen worden behandeld.

G (artikel 20)

Het voorgestelde eerste lid van artikel 20 bevat de wettelijke basis om bij algemene maatregel van bestuur de zittingsplaatsen aan te wijzen. Het nieuwe tweede lid verschaft verder aan de Raad voor de rechtspraak de bevoegdheid om overige, al dan niet tijdelijke, zittingsplaatsen aan te wijzen. In onderdeel 4 van het algemeen deel is hierop nader ingegaan. Uit het actus contrariusbeginsel vloeit voort dat de bevoegdheid tot aanwijzing ook de bevoegdheid tot beëindiging van een aanwijzing (dus sluiting van aangewezen zittingsplaatsen) omvat. Dit laatste is in het bijzonder van belang in verband met de overgangsbepaling (artikel E), die op het tijdstip van inwerkingtreding van dit wetsvoorstel bestaande nevenlocaties, voor zover deze niet in de op grond van het eerste lid vast te stellen amvb worden aangewezen, aanmerkt als door de Raad voor de rechtspraak op basis van het tweede lid aangewezen zittingsplaatsen. Ten aanzien van die zittingsplaatsen geldt dat uit het voorgestelde artikel 20, tweede lid, voortvloeit dat de Raad deze kan opheffen.

Het derde lid is inhoudelijk gelijk aan hetgeen thans in de artikelen 41, zevende lid, en 59, zevende lid, is geregeld. Wetssystematisch passen deze bepalingen beter in het nieuwe artikel 20.

Het huidige artikel 20, waarin de verplichte indeling van een gerecht in sectoren is geregeld, komt hiermee te vervallen. Dit vloeit voort uit het voorstel om het sectormodel niet langer wettelijk verplicht te stellen (zie onderdeel 5 van het algemeen deel).

H (artikel 21)

Artikel 21, waarin de positie van de sectorvoorzitter is vastgelegd, kan vervallen in verband met het voorstel om het sectormodel niet langer wettelijk verplicht te stellen (zie onderdeel 5 van het algemeen deel).

I en L (artikelen 23 en 28)

In verband met het voorstel om het sectormodel niet langer wettelijk verplicht te stellen (zie onderdeel 5 van het algemeen deel) vervalt ook de wettelijke regeling van het instituut sectorvergadering in de artikelen 23 en 28.

Ingevolge artikel 23, derde lid, is de sectorvergadering of de gerechtshofvergadering overlegpartner van het gerechtshof over de bevordering van de juridische kwaliteit en de uniforme rechtstoepassing. Door de voorgestelde wijziging zal dus een wettelijke verplichting gelden om daarover altijd met de gerechtshofvergadering te overleggen.

Hetzelfde geldt voor de adviesfunctie van de sectorvergadering c.q. gerechtshofvergadering in artikel 28.

Dit neemt uiteraard niet weg dat in gerechten waar sectoren blijven bestaan of daarvoor eenheden met een andere benaming in de plaats komen, over de genoemde aangelegenheden overleg kan plaatsvinden in de vergaderingen van die sectoren of eenheden en dat ook die vergaderingen de mogelijkheid blijven behouden om aan het gerechtshof te adviseren. Dit berust dan alleen niet meer op een wettelijke bevoegdheid.

J (artikel 25)

De bepalingen in artikel 25, die inhouden dat een lid van het gerechtshof daarvan geen deel uitmaakt als het gaat om de uitoefening van rechtspositionele bevoegdheden ten aanzien van hem zelf, behoeven ten eerste aanpassing omdat de functies van directeur bedrijfsvoering en sectorvoorzitter niet meer in de wet zullen worden genoemd. Ook in de nieuwe situatie, waarin het bestuur zal bestaan uit de voorzitter, een ander rechterlijk lid en een niet-rechterlijk lid, zal moeten gelden dat de uitoefening van rechtspositionele bevoegdheden ten aanzien van een lid van het gerechtshof niet mede door hem zelf geschiedt. De in dit onderdeel vervatte aanpassingen strekken daar dan ook in hoofdzaak toe. Daarnaast wordt het derde lid van artikel 25 aangepast in verband met de in artikel 16 door te voeren wijziging van de bezoldigingssystematiek ten aanzien van de rechterlijke bestuursleden; zie de toelichting op artikel II, onderdeel D.

K (artikel 26)

Van de gelegenheid is gebruikgemaakt om enkele technische aanpassingen door te voeren die voortvloeien uit de wet tot wijziging van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren, de Wet op de rechterlijke organisatie en enige andere wetten in verband met de herziening van de functie- en bezoldigingsstructuur voor rechterlijke ambtenaren (Kamerstukken I 2009/10, 31 822, A).

M en T (artikelen 41 en 59)

De artikelen 41, eerste lid, en 59, eerste lid, regelen thans dat de rechtbank is gevestigd in de hoofdplaats van het arrondissement en het gerechtshof in de hoofdplaats van het ressort. Deze bepalingen kunnen vervallen, omdat er niet langer sprake zal zijn van wettelijk aangewezen hoofdplaatsen of zetels. Zoals nader toegelicht in onderdeel 4.1 van het algemeen deel komt hiervoor in de plaats een stelsel van per gerecht aangewezen zittingsplaatsen (zie nieuw artikel 20). Ook de plaats waar het gerechtshof van een gerechtshof of rechtbank is gevestigd wordt in de nieuwe opzet door het gerechtshof zelf bepaald (zie nieuw artikel 16a).

Het nieuwe stelsel betekent ook dat er geen “nevenlocaties” meer zullen zijn. Ook alle bepalingen in de artikelen 41 en 59 die betrekking hebben op (de aanwijzing van) nevenlocaties kunnen dus vervallen.

In de nieuwe opzet is het niet nodig uitdrukkelijk te regelen dat rechterlijke en niet-rechterlijke functionarissen van de gerechten in alle zittingsplaatsen van het gerecht werkzaamheden kunnen verrichten (vgl. huidige vierde lid van de artikelen 41 en 59). Uit de omstandigheid dat zij werkzaam zijn bij een bepaald gerecht, vloeit voort dat zij in alle zittingsplaatsen van dat gerecht bevoegd zijn.

Het huidige zesde lid van de artikelen 41 en 59 over het indienen van stukken en deponeren van zaken bij de griffie is om wetssystematische redenen (in gewijzigde vorm) overgebracht naar het nieuw voorgestelde artikel 10, tweede lid.

Het huidige zevende lid van de artikelen 41 en 59 dat de Minister van Veiligheid en Justitie de bevoegdheid geeft om in verband met de veiligheid van personen of zwaarwegende omstandigheden een andere zittingslocatie aan te wijzen, is om wetssystematische redenen overgebracht naar het nieuw voorgestelde artikel 20, derde lid.

N en U (artikelen 46a en 62a)

De artikelen 46a en 62a maken het thans mogelijk dat de Raad voor de rechtspraak bij tijdelijk gebrek aan voldoende zittingscapaciteit binnen een arrondissement of ressort tijdelijk een andere bevoegde rechtbank (binnen het ressort waarin de rechtbank is gelegen) of een ander bevoegd gerechtshof aanwijst. Hoewel de nieuwe gerechtelijke kaart erop is gericht rechtbanken en gerechtshoven te vormen van voldoende omvang om de eigen zaken te kunnen behandelen, zal, zoals reeds toegelicht in onderdeel 4.2 van het algemeen deel, voor uitzonderlijke gevallen waarin gerechten onverwacht worden geconfronteerd met een hausse aan bepaalde soorten zaken, altijd een mogelijkheid moeten bestaan om deze zaken elders op te vangen. Gelet op de aard van de daartoe te nemen beslissing en het - in vergelijking met thans - meer uitzonderlijke karakter van een dergelijke beslissing, wordt voorgesteld de aanwijzingsbevoegdheid die thans nog bij de Raad voor de rechtspraak berust, over te hevelen naar de minister. Het initiatiefrecht zal evenwel liggen bij de Raad, wat tot uitdrukking komt in de zinsnede “op voorstel van de Raad”. Dit betekent dat voor het verleggen van zaakstromen overeenkomstig deze regeling altijd een voorstel van de Raad voor de rechtspraak noodzakelijk is. Daarbij ligt het in de rede dat de Raad in voorkomende gevallen acht slaat op signalen vanuit de gerechten. Nu deze bevoegdheid bij de minister komt te liggen en omdat na de herziening van de gerechtelijke kaart sprake is van een andere schaalgrootte, ligt het in de rede om de beperking te laten vervallen dat bij rechtbanken slechts binnen het desbetreffende ressort kan worden “geschoven” met zaken,

O t/m S en V t/m BB (artikelen 49, 54 t/m 56, 65 t/m 69, 70 en 71)

De Wet op de rechterlijke organisatie voorziet in de instelling van diverse kamers bij gespecialiseerde rechtbanken en gerechtshoven. Dit betreft de militaire kamers bij de rechtbank te Arnhem, de militaire ambtenarenkamers en de kamers voor het kwekersrecht bij de rechtbank te ‘s-Gravenhage, de douanekamers bij de rechtbank te Haarlem, de douanekamers en ondernemingskamer bij het gerechtshof te Amsterdam, de kamers voor vervroegde invrijheidstellingen, militaire kamers en pachtkamers bij het gerechtshof te Arnhem, de kamers voor het kwekersrecht bij het gerechtshof te ‘s-Gravenhage en de kamers voor zgn. Mulderzaken bij het gerechtshof te Leeuwarden. Deze bepalingen corresponderen met de bepalingen die in de desbetreffende wetten voorzien in concentratie van rechtsmacht van deze zaken bij de genoemde gerechten. Zoals vermeld in onderdeel 4.3 van het algemeen deel is er geen aanleiding de rechtsmacht op deze terreinen te verleggen. Deze wettelijke concentraties van rechtsmacht blijven dus gehandhaafd. Dit betekent dat in de desbetreffende bepalingen kan worden volstaan met het vervangen van de benaming van de desbetreffende gerechten door de nieuwe benaming c.q. de benaming van het gerecht waarin het desbetreffende gerecht opgaat.

CC en JJ (artikelen 84 en 130)

In de huidige artikelen 84, tweede lid, en 130, derde lid, is vastgelegd dat de Raad voor de rechtspraak en het College van procureurs-generaal bestaan uit ten minste drie en ten hoogste vijf leden en dat het exacte aantal leden bij algemene maatregel van bestuur wordt bepaald. Bij nadere overweging kan het bepalen van het exacte aantal leden (drie, vier of vijf) aan de minister worden overgelaten, op grond van zijn bevoegdheid om een voordracht aan de Kroon te doen voor de (her)benoeming van leden. Het vastleggen van het exacte aantal leden in een algemene maatregel van bestuur heeft geen toegevoegde waarde. Voorgesteld wordt derhalve deze delegatiebepalingen te schrappen.

DD (artikel 85)

Artikel 85 schrijft voor dat een directeur bedrijfsvoering van een gerecht een van de leden is van de commissie van aanbeveling die aan de commissie een aanbeveling moet doen over de benoeming van een lid van de Raad voor de rechtspraak. In verband met het vervallen van de wettelijke verplichting om in elk gerecht een “directeur bedrijfsvoering” als lid van het gerechtshof te hebben (zie onderdeel 5 van het algemeen deel) wordt voorgesteld in plaats daarvan voor te schrijven dat het in een gerechtshof benoemde “niet-rechterlijk lid” deel uitmaakt van de commissie van aanbeveling.

EE (artikel 86)

Net als voor rechterlijke leden van gerechtshoven wijzigt de systematiek van salariëring voor de rechterlijke leden van de Raad voor de rechtspraak. De voorgestelde aanpassing van artikel 86 strekt hiertoe. Zie voor een nadere toelichting hierop de toelichting op artikel II, onderdeel D.

FF (artikel 93a)

In onderdeel 4.2 van het algemeen deel is reeds ingegaan op het voorstel om de bevoegdheid tot vaststelling van zogenoemde zaaksverdelingsreglementen toe te delen aan de Raad voor de rechtspraak, op basis van door de gerechtshoven op te stellen ontwerpen en met een instemmingsbevoegdheid van de minister. In het derde lid worden op deze instemmingsbevoegdheid de gebruikelijke regels uit de Awb over goedkeuring van besluiten van overeenkomstige toepassing verklaard. Dit betekent onder meer dat de instemming niet aan tijd en voorwaarden kan worden gebonden en dat instemming van rechtswege wordt verleend als de minister - behoudens verdaging - niet binnen dertien weken een beslissing heeft genomen.

Naast de gebruikelijke grond van strijd met het recht kan de instemming op grond van het vierde lid worden onthouden wegens strijd met het algemeen belang. Dit is een ruim criterium, maar vereist wel dat het onthouden van instemming alleen dan mogelijk is als de bezwaren overwegend zijn. De toetsingsgrond “strijd met het algemeen belang” maakt het mogelijk bij de beslissing tot instemming niet alleen de belangen van de bedrijfsvoering binnen de rechterlijke organisatie te betrekken, maar ook die van andere procespartners, alsmede het belang van een goede toegankelijkheid van rechtspraak.

Tenslotte zij opgemerkt dat uit het reeds bestaande artikel 96, tweede lid, Wet RO volgt dat de Raad voor de rechtspraak bij het vaststellen van de zaaksverdelingsregels niet mag treden in de procesrechtelijke behandeling van, de inhoudelijke beoordeling van alsmede de beslissing in een concrete zaak of categorieën van zaken.

GG (artikel 106)

Zoals vermeld in onderdeel 4.1 van het algemeen deel blijft de ministeriële bevoegdheid om beslissingen van de Raad inzake aanwijzing (en opheffing) van nevenlocaties te vernietigen gehandhaafd, met dien verstande dat deze bevoegdheid in het nieuwe stelsel betrekking zal hebben op de op het nieuwe artikel 20, tweede lid, berustende beslissingen van de Raad inzake aanwijzing (en opheffing) van zittingsplaatsen.

II (artikel 128)

Deze wijziging herstelt een omissie. Artikel 128, vijfde lid, schrijft thans voor dat ingeval door de minister een aanwijzing is gegeven over de opsporing of vervolging, de desbetreffende stukken door de officier van justitie bij de processtukken worden gevoegd. Deze verplichting dient zich voor zaken in hoger beroep te richten tot de advocaat-generaal.

Artikel III (Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren)

De voorgestelde wijzigingen gaan uit van de tekst van de Wet rechtspositie rechterlijke ambtenaren (Wrra) zoals die komt te luiden na inwerkingtreding van wetsvoorstel 31822 (herziening van de functie- en bezoldigingstructuur voor rechterlijke ambtenaren).

A (artikel 1)

Dit onderdeel betreft met name enkele wijzigingen van artikel 1, tweede lid. Voor de wijziging van onderdeel h van dat tweede lid geldt dat zij in hoofdzaak logischerwijze voortvloeit uit de in onderdeel 6 van het algemeen deel toegelichte samenvoeging van de huidige ressortsparketten tot één (landelijk) ressortsparket. Voortaan zal de landelijk hoofdadvocaat-generaal als hoofd van het ressortsparket functionele autoriteit zijn van de bij dat parket werkzame rechterlijke ambtenaren. Voorts wordt in samenhang met de voorgestelde wijziging van artikel 138, tweede lid, van de Wet RO, die ertoe strekt dat voortaan ook bij het ressortsparket rechterlijke ambtenaren in opleiding werkzaam kunnen zijn, in dit onderdeel nieuw opgenomen dat de landelijk hoofdadvocaat-generaal ook functionele autoriteit is ten aanzien van rechterlijke ambtenaren in opleiding die bij het ressortsparket (een deel van) hun opleiding doorbrengen. Daarnaast wordt van de gelegenheid gebruik gemaakt om in de onderdelen f en g van het tweede lid een omissie te herstellen. Ingevolge de artikelen 137, tweede lid, en 137a, tweede lid, van de Wet RO is het inmiddels al mogelijk dat rechterlijke ambtenaren in opleiding ook bij het landelijk parket of het functioneel parket werkzaam zijn, maar in artikel 1, tweede lid, ontbreekt nog de bepaling dat het hoofd van het betrokken parket functionele autoriteit is ten aanzien van deze rechterlijke ambtenaren in opleiding gedurende de periode dat zij bij dat parket (een deel van) de opleiding doorbrengen. Hierin wordt nu alsnog voorzien. Hiernaast bevat dit wijzigingsonderdeel een aanpassing van het eerste lid, onderdeel a, die ertoe strekt de hierin opgenomen definitiebepaling in overeenstemming te brengen met de nieuwe benaming “Minister van Veiligheid en Justitie”.

B (artikel 2)

Met dit onderdeel wordt in artikel 2, dat de benoeming van rechterlijke ambtenaren regelt, een aantal wijzigingen doorgevoerd die in hoofdzaak voortvloeien uit de in onderdeel 6 van het algemeen deel toegelichte wijziging van de inrichting van het OM. Ten eerste worden het tweede tot en met vijfde lid aangepast in verband met de samenvoeging van de huidige ressortsparketten en het als gevolg daarvan bestaan van nog maar één ressortsparket. Ten tweede wordt voorzien in de benodigde aanpassingen van het tweede en vierde lid in verband met de introductie van de functie van landelijk hoofdadvocaat-generaal bij het ressortsparket én het vervallen van de bij de ressortsparketten en het parket-generaal thans nog vervulbare functie van plaatsvervangend hoofdadvocaat-generaal. Ten derde wordt er in het tweede en vierde lid eveneens rekening mee gehouden dat de functie van fungerend hoofdofficier bij de arrondissementsparketten wordt opgeheven. In lijn met de voorgestelde wijzigingen van de artikelen 135, derde en vierde lid, 136, vijfde lid, 137, vierde lid, en 137a, vierde lid, van de Wet RO wordt ten vierde in het vierde en vijfde lid van artikel 2 opgenomen dat ook

plaatsvervangende advocaten-generaal en plaatsvervangende officieren van justitie door het College van procureurs-generaal kunnen worden benoemd tot plaatsvervangend officier van justitie onderscheidenlijk plaatsvervangend advocaat-generaal. Tenslotte worden het tweede en vijfde lid aangepast in verband met boventoegelichte herbenaming van de bij verschillende parketten te vervullen functies van hoofdofficier (van justitie) en plaatsvervangend hoofdofficier (van justitie).

C (artikel 5b)

Aangezien het ambt van landelijk hoofdadvocaat-generaal alleen kan worden vervuld bij het nieuw te vormen (landelijk) ressortsparket, wordt met de in dit onderdeel vervatte wijziging in artikel 5b, derde lid, opgenomen dat in geval van benoeming in dat ambt niet tevens een besluit dat strekt tot vaststelling van het parket waar een ambt wordt vervuld, in de zin van artikel 5b, tweede lid, hoeft te worden genomen. Ditzelfde is nu ook al in artikel 5b, derde lid, geregeld voor benoemingen in het ambt van procureur-generaal, deel uitmakend van het College van procureurs-generaal.

D (artikel 7)

Dit onderdeel behelst enige aanpassingen van artikel 7, tweede lid, waarin voor de verschillende rechterlijke ambten is geregeld wat de bijbehorende salariscategorie is. Daarvoor is ten eerste reden vanwege de in onderdeel 6 van het algemeen deel toegelichte introductie van de functie van landelijk hoofdadvocaat-generaal bij het nieuw te vormen (landelijk) ressortsparket. Deze functie wordt ingedeeld in salariscategorie 4, oftewel één salariscategorie hoger dan de salariscategorie (5) waarin de hoofdadvocaten-generaal, die bij het nieuwe ressortsparket direct ondergeschikt zijn aan de landelijk hoofdadvocaat-generaal, zijn ingedeeld. Ten tweede is wijziging van artikel 7, tweede lid, nodig vanwege het in voormeld onderdeel 6 eveneens toegelichte vervallen van de nu nog bestaande functies van fungerend hoofdofficier en plaatsvervangend hoofdadvocaat-generaal. Voorts strekt de wijziging van artikel 7 ertoe met betrekking tot de salariering van de bij de arrondissementsparketten werkzame hoofdofficieren rekening te houden met de in het algemeen deel eveneens toegelichte vorming van de nieuwe arrondissementsparketten alsmede de daaraan gekoppelde gewijzigde aanduidingen van de arrondissementsparketten. Met name met het oog op de vermindering van het aantal arrondissementsparketten wordt met betrekking tot de salariering van de hoofdofficieren van die parketten voortaan alleen nog onderscheid gemaakt tussen de hoofdofficieren bij de grote arrondissementsparketten Amsterdam, Den Haag en Rotterdam (categorie 3) en de hoofdofficieren van de overige (zeven) arrondissementsparketten (categorie 4). Voorts wordt de voortaan bij de grote arrondissementsparketten Amsterdam en Den Haag te vervullen functie van plaatsvervangend hoofdofficier toegevoegd aan de functies die in salariscategorie 6 zijn ingedeeld, waaronder in het bijzonder die van plaatsvervangend hoofdofficier bij het arrondissementsparket Rotterdam, dit met het oog op het vervallen van de (thans in salariscategorie 6 ingedeelde) functie van fungerend hoofdofficier bij de arrondissementsparketten Amsterdam en Den Haag én het onderscheid in salarisindeling dat al bestaat tussen de plaatsvervangend hoofdofficier van het grote arrondissementsparket Rotterdam (categorie 6) en andere plaatsvervangende hoofdofficieren (categorie 7). Tenslotte wordt de beschrijving van functies in salariscategorie 8 redactioneel aangepast in verband met boventoegelichte samenvoeging van de ressortsparketten tot één ressortsparket en worden de beschrijvingen van functies in de salariscategorieën 3 tot en met 7 aangepast in verband met de herbenaming van de bij

verschillende parketten te vervullen functies van hoofdofficier (van justitie) en plaatsvervangend hoofdofficier (van justitie).

E (artikel 41)

Dit onderdeel behelst het herstel van een redactionele onvolkomenheid in artikel 41, vierde lid.

Artikelen IV en V (Beroepswet en Wet bestuursrechtspraak bedrijfsorganisatie)

De voorgestelde wijzigingen gaan uit van de tekst van de Beroepswet en de Wet bestuursrechtspraak bedrijfsorganisatie (Wbbo) zoals die komt te luiden na inwerkingtreding van de wetsvoorstellen 31822 (herziening van de functie- en bezoldigingstructuur voor rechterlijke ambtenaren) en 32021 (Evaluatiewet modernisering rechterlijke organisatie).

A

Zoals toegelicht in onderdeel 5 van het algemeen deel, zal het nieuwe bestuursmodel ook gaan gelden voor de Centrale Raad van Beroep en het College van Beroep voor het bedrijfsleven. De hier voorgestelde wijzigingen strekken daartoe. Duidelijkheidshalve is de tekst van artikel 3 van de Beroepswet en artikel 4 van de Wbbo geheel uitgeschreven. Daarin keren de huidige onderdelen e, f en h niet terug, omdat wat daarin geregeld was in de nieuwe opzet rechtstreeks volgt uit de desbetreffende bepalingen in de Wet RO, die ingevolge de aanhef van artikel 3 onderscheidenlijk 4, van overeenkomstige toepassing zijn.

Ook onderdeel i van artikel 3 van de Beroepswet en artikel 4 van de Wbbo keert niet terug. Daarin is thans bepaald dat het bestuur bevoegd is organisatorische eenheden in te stellen die belast worden met het behandelen en beslissen van de soorten zaken die door het bestuur aan die eenheden worden opgedragen. Bedoeling van deze bepaling was een met artikel 20 Wet RO (instelling van sectoren bij rechtbanken en gerechtshoven) vergelijkbare bepaling te creëren (zie Kamerstukken II 1999/2000, 27 181, nr. 3). Nu voorgesteld wordt de inhoud van artikel 20 Wet RO te schrappen, ligt het in de rede eveneens de pendants daarvan in de Beroepswet en de Wbbo te laten vervallen. Dit laat uiteraard onverlet dat het de besturen ook zonder uitdrukkelijk in de wet opgenomen bevoegdheid vrij staat organisatorische eenheden in stellen binnen het betrokken college.

Zoals toegelicht in onderdeel 5 van het algemeen deel, wordt via de voorgestelde wijzigingen tevens buiten twijfel gesteld dat - in beperkte mate - personele unies kunnen worden gevormd tussen de besturen van de Centrale Raad van Beroep, het College van Beroep voor het bedrijfsleven, een rechtbank of een gerechtshof (nieuw onderdeel e van artikel 3 Beroepswet en artikel 4 Wbbo).

B

Deze wijzigingen strekken ertoe de aanduiding van de minister in de Beroepswet en de Wbbo aan te passen aan de nieuwe benaming "Minister van Veiligheid en Justitie".

Artikel VI (Advocatenwet)

A (artikel 12)

Deze tekstuele wijziging is noodzakelijk omdat het arrondissement ‘s-Gravenhage in de nieuwe tekst van de Wet op de rechterlijke indeling wordt aangeduid als “arrondissement Den Haag”.

B (artikel 20)

Deze wijziging is toegelicht in onderdeel 8.1 van het algemeen deel.

C (artikel 46a)

In het huidige artikel 46a, tweede lid, is bepaald dat de raden van discipline zijn gevestigd in de vestigingsplaatsen van de gerechtshoven. Aangezien er in de nieuwe opzet geen sprake meer zal zijn van een “vestigingsplaats” van een gerechtshof, moet deze bepaling worden aangepast. Voorgesteld wordt dat voor elk van de (straks vier) raden van discipline de vestigingsplaats bij algemene maatregel van bestuur wordt bepaald. Evenals thans het geval is, zullen Amsterdam, ‘s-Gravenhage en ‘s-Hertogenbosch als vestigingsplaats worden aangewezen. Het ligt in het voornemen om Arnhem als vestigingsplaats van de raad van discipline in het nieuw te vormen ressort Arnhem-Leeuwarden aan te wijzen. Onveranderd blijft dat de raden van discipline buiten de vestigingsplaats zitting kunnen houden. Daardoor blijft het mogelijk dat in Leeuwarden zittingen plaatsvinden.

D (artikel 51)

In het huidige artikel 51 is bepaald dat het hof van discipline is gevestigd in de hoofdplaats van een ressort. Omdat er in de nieuwe opzet geen sprake meer zal zijn van een “hoofdplaats” van een ressort, moet deze bepaling worden aangepast. Voorgesteld wordt dat de vestigingsplaats van het hof van discipline bij algemene maatregel van bestuur wordt bepaald. Er is overigens geen dwingende reden om vast te houden aan de huidige regel dat het hof van discipline is gevestigd in de hoofdplaats van een ressort. Formeel is dit thans ‘s-Hertogenbosch, waar het hof van discipline zijn zittingen houdt. Het post- en bezoekadres van het hof van discipline is echter Prinsenbeek. Het voornemen is derhalve om in de genoemde algemene maatregel van bestuur Prinsenbeek aan te wijzen als vestigingsplaats.

E (artikel 60a)

Deze tekstuele wijziging is noodzakelijk omdat het ressort ‘s-Gravenhage in de nieuwe tekst van de Wet op de rechterlijke indeling wordt aangeduid als “ressort Den Haag” en de vestigingsplaats van de raad van discipline aldaar niet meer op het niveau van de formele wet wordt vastgelegd.

Artikel VII (Gerechtsdeurwaarderswet)

A (artikel 1)

Van de gelegenheid wordt gebruik gemaakt om de definitiebepaling in overeenstemming te brengen met de nieuwe benaming “Minister van Veiligheid en Justitie”.

B (artikelen 34, 38, 45 en 54)

Deze wijzigingen vloeien voort uit de nieuwe naamgeving “gerechtshof Amsterdam” in de Wet op de rechterlijke indeling.

C (artikel 35)

Met de in dit onderdeel opgenomen aanpassingen wordt voortaan ook in artikel 35, zesde lid, tot uitdrukking gebracht dat bij de rechtbanken het ambt van (waarnemend) griffier al enige tijd geleden is verdwenen en de griffierswerkzaamheden ingevolge artikel 14, derde lid, van de Wet op de rechterlijke organisatie ook bij de Amsterdamse rechtbank worden verricht door daartoe door het gerechtsbestuur aangewezen gerechtsambtenaren, rechterlijke ambtenaren in opleiding en (senior-)gerechtsauditeurs.

D (artikel 40)

Deze wijziging herstel een terminologische onjuistheid.

E (artikel 63)

Deze wijziging is toegelicht in onderdeel 8.2 van het algemeen deel.

Artikel VIII (Wet op het notarisambt)

De voorgestelde wijzigingen gaan uit van de tekst van de Wet op het notarisambt zoals die komt te luiden na inwerkingtreding van wetsvoorstel 32 250 (wijziging van de Wet op het notarisambt naar aanleiding van de evaluatie van die wet, alsmede regeling van enkele andere onderwerpen in die wet en wijziging van de Wet op het centraal testamentenregister en van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme).

A, C en D (artikelen 3, 30 en 30c)

Aangezien er in de nieuwe opzet geen sprake meer zal zijn van “hoofdplaatsen”, moet een tekstuele wijziging worden aangebracht in de bepaling die erin voorziet dat een notaris na zijn benoeming een eed aflegt bij de rechtbank in de hoofdplaats van het ressort waarin hij is gevestigd. De nieuwe formulering brengt geen verandering in de feitelijke situatie dat de eedsaflegging geschiedt bij de rechtbank in het arrondissement waar de kamer voor het notariaat is gevestigd. Hetzelfde geldt voor de bepalingen in zake eedsaflegging door waarnemend notarissen en toegevoegd notarissen.

E (artikel 82)

Aangezien er in de nieuwe opzet geen sprake meer zal zijn van “hoofdplaatsen” moet de bepaling die erin voorziet dat de ring is gevestigd in de hoofdplaats van het arrondissement, worden gewijzigd. Voorgesteld wordt om bij algemene maatregel van bestuur te bepalen waar elk der tien ringen binnen het desbetreffende arrondissement is gevestigd. Het ligt in de rede dat dit in een van de op grond van artikel 20, eerste lid, Wet RO bij algemene maatregel aangewezen zittingsplaatsen van de rechtbank zal zijn. Ook de namen van de ringen zullen moeten worden aangepast, in die zin dat de ring de naam van het nieuwe arrondissement zal dragen. Het is niet meer nodig om mogelijk te maken dat een ring de naam van de provincie kan dragen, omdat het enig arrondissement dat uit één provincie bestaat (Limburg) reeds zelf de benaming van de provincie draagt.

F (artikel 94)

Aangezien er in de nieuwe opzet geen sprake meer zal zijn van “hoofdplaatsen” van ressorten en “hoofdvestigingen” van rechtbanken, moeten de bepalingen over de vestigingsplaatsen van de ressortelijk ingedeelde kamers voor het notariaat en het voorzitterschap van die kamers bij de desbetreffende rechtbankpresident, worden gewijzigd. In de nieuw voorgestelde opzet volstaat de wet met de regeling dat er in ieder ressort een kamer voor het notariaat is gevestigd en dat de president van de rechtbank in het arrondissement waar de kamer is gevestigd, de voorzitter is van de desbetreffende kamer. In het (toekomstige) Besluit op het notarisambt zullen de vestigingsplaatsen van de kamers worden vastgelegd.

Duidelijkheidshalve wordt daartoe de delegatiegrondslag voor deze amvb in artikel 94, tiende lid, aangevuld. Ten opzichte van de huidige systematiek zal er overigens niets veranderen. In voornoemd Besluit zullen Amsterdam, Arnhem, ‘s-Gravenhage en ‘s-Hertogenbosch als vestigingsplaats voor de vier kamers voor het notariaat worden aangewezen, hetgeen betekent dat de presidenten van respectievelijk de rechtbanken Amsterdam, Oost-Nederland, Den Haag en Oost-Brabant voorzitter zullen zijn. De aanwijzing van de vestigingsplaatsen laat overigens onverlet dat de kamers voor het notariaat nevenlocaties kunnen oprichten in het desbetreffende ressort.

Artikel IX (Wet op de rechtsbijstand)

A (artikel 2)

Deze wijziging is toegelicht in onderdeel 8.4 van het algemeen deel.

B (artikel 24)

Deze technische wijziging houdt verband met de in onderdeel 8.4 van het algemeen deel toegelichte mogelijkheid dat er in een ressort twee vestigingsplaatsen kunnen zijn, hetgeen zich zal voordoen in het toekomstige ressort Arnhem-Leeuwarden.

Hoofdstuk II. Wijziging van overige wetten

Artikel X (art. 8:2 Algemene douanewet)

Deze wijziging vloeit voort uit de nieuwe naamgeving “rechtbank Noord-Holland” in de Wet op de rechterlijke indeling.

Artikel XI (Algemene wet bestuursrecht)

A (artikel 8:8)

Deze wijziging houdt verband met de nieuwe opzet van de Wet op de rechterlijke indeling.

B (bijlage 2)

Na de inwerkingtreding van de Wet aanpassing bestuursprocesrecht (Kamerstukken II 2009/10, 32 450, nrs. 1-3) zal in de Awb zelf zijn geregeld in welke gevallen het beroep in

eerste aanleg in bestuursrechtelijke zaken niet bij alle rechtbanken (thans negentien, in de toekomst tien) openstaat, maar is geconcentreerd bij één of meer rechtbanken. De opsomming van de besluiten waarvoor een dergelijke concentratie van rechtsmacht geldt, zal dan zijn te vinden in hoofdstuk 3 (artikelen 6, 7 en 8) van bijlage 2 bij de Algemene wet bestuursrecht. Die bijlage wordt aangeduid als “Bevoegdheidsregeling bestuursrechtspraak”. Via de Wet aanpassing bestuursrecht komen alle bepalingen in bijzondere wetten over concentratie van bestuursrechterlijke rechtsmacht bij een of meer rechtbanken te vervallen. Het onderhavige wetsvoorstel gaat uit van deze nieuwe situatie. De in het onderhavige wetsvoorstel voorgestelde wijzigingen met betrekking tot de concentratie van bestuursrechterlijke rechtsmacht bij een of meer rechtbanken krijgen dus hun beslag in wijzigingen van de desbetreffende artikelen uit hoofdstuk 3 van de Bevoegdheidsregeling bestuursrechtspraak.

Artikel XII (Burgerlijk Wetboek)

A (Boek 1)

Deze wijzigingen vloeien voort uit de nieuwe naamgeving “rechtbank Den Haag” in de Wet op de rechterlijke indeling.

B (Boek 2)

Deze wijzigingen vloeien voort uit de nieuwe naamgeving “gerechtshof Amsterdam” in de Wet op de rechterlijke indeling.

C (Boek 4)

Deze wijziging vloeit voort uit de nieuwe naamgeving “rechtbank Den Haag” in de Wet op de rechterlijke indeling.

D (Boek 6)

Deze wijzigingen vloeien voort uit de nieuwe naamgevingen “rechtbank Den Haag” en “gerechtshof Den Haag” in de Wet op de rechterlijke indeling.

Artikel XIII (art. 76 Gemeentewet)

Deze wijziging houdt een redactionele vereenvoudiging in en doet de gebezigde terminologie beter aansluiten bij andere wetsbepalingen waarin aan het hoofd van het arrondissementsparket taken en bevoegdheden zijn toebedeeld.

Artikel XIV (Pensioenwet)

A (artikel 104)

Artikel 104, achtste lid, van de Pensioenwet heeft aanpassing in verband met het vervallen van de wettelijke verplichting om een gerecht in te delen in sectoren (art. 20 Wet RO). De terminologie wordt gelijkgetrokken met het overeenkomstige artikel 21, laatste volzin, van de Wet op de ondernemingsraden, waarin reeds thans wordt gesproken over “een andere kamer” in plaats van “een andere sector”.

B (artikelen 173, 217, 218 en 219)

Deze wijzigingen vloeien voort uit de nieuwe naamgeving “gerechtshof Amsterdam” in de Wet op de rechterlijke indeling.

Artikelen XV en XVI (Uitvoeringswet verordening Europese coöperatieve vennootschap; Uitvoeringswet verordening Europese vennootschap)

Deze aanpassingen houden verband met de vervanging van de afzonderlijke ressortsparketten door één landelijk ressortsparket, in de wetgeving aangeduid als “het ressortsparket”.

Artikel XVII (Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften)

A, C, D en E (artikelen 14, 15, 26, 26a, 28, 28a, 28b, 29 en 30)

Deze wijzigingen vloeien voort uit de nieuwe naamgevingen “arrondissement Noord-Nederland”, “rechtbank Noord-Nederland” en “gerechtshof Arnhem-Leeuwarden” in de Wet op de rechterlijke indeling.

B (artikel 18)

Deze aanpassingen houden verband met de vervanging van de afzonderlijke ressortsparketten door één landelijk ressortsparket, in de wetgeving aangeduid als “het ressortsparket”.

Artikel XVIII (art. 8a.4.4 Wet educatie en beroepsonderwijs)

Deze wijziging vloeit voort uit de nieuwe naamgeving “gerechtshof Amsterdam” in de Wet op de rechterlijke indeling.

Artikel XIX (art. 7 Wet Friese taal in het rechtsverkeer)

Omdat in het nieuwe stelsel geen sprake meer is van een plaats van vestiging van een gerecht (zoals thans wel het geval is met de rechtbank en het gerechtshof te Leeuwarden) behoeft artikel 7, eerste lid, van de Wet Friese taal in het rechtsverkeer enige aanpassing. De voorgestelde wijziging stelt buiten twijfel dat, evenals thans bij de twee genoemde gerechten het geval is, in strafzaken, civiele zaken en bestuursrechtelijke zaken die aanhangig zijn bij de rechtbank Noord-Nederland of het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, processtukken (met uitzondering van dagvaardingen in telasteleggingen in strafzaken) in het Fries mogen worden gesteld.

Artikel XX (art. 39a Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens)

Deze aanpassing houdt verband met de vervanging van de afzonderlijke ressortsparketten door één landelijk ressortsparket, in de wetgeving aangeduid als “het ressortsparket”.

Artikel XXI (art. 36 Wet medezeggenschap op scholen)

Deze wijzigingen vloeien voort uit de nieuwe naamgeving “gerechtshof Amsterdam” in de Wet op de rechterlijke indeling.

Artikel XXII (Wet op de economische delicten)

A en C (titels VII en VIII)

De voorgestelde wijzigingen met betrekking tot de opschriften van de titel VII en VIII van de Wet op de economische delicten brengen deze opschriften in overeenstemming met de huidige systematiek en inhoud van de artikelen over de berechting door de economische kamers van de rechtbanken.

B (artikel 43)

Artikel 43 van de Wet op de economische delicten bepaalt dat economische kamers van de rechtbank ook zitting kunnen houden buiten de plaats waar de zetel van de rechtbank gevestigd is. Omdat in de nieuwe opzet de rechtbank niet meer “zetelt” in een hoofdplaats, de Raad voor de rechtspraak zittingsplaatsen kan aanwijzen en het gerechtshof bepaalt in welke zittingsplaats zaken worden behandeld, is aan deze bepaling geen behoefte meer.

Artikel XXIII (art. 5 Wet op de Europese ondernemingsraden)

Deze wijziging vloeit voort uit de nieuwe naamgeving “gerechtshof Amsterdam” in de Wet op de rechterlijke indeling.

Artikel XXIV (art. 23 Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002)

Deze wijziging vloeit voort uit de nieuwe naamgeving “rechtbank Den Haag” in de Wet op de rechterlijke indeling.

Artikel XXV (Wet op de ondernemingsraden)

A (artikelen 26 en 36)

Deze wijzigingen vloeien voort uit de nieuwe naamgeving “gerechtshof Amsterdam” in de Wet op de rechterlijke indeling.

B (artikel 46d)

Artikel 46d, onderdeel h, van de Wet op de ondernemingsraden bevat een competentieregeling voor de behandeling van bepaalde ondernemingsgeschillen door de kantonrechter ingeval de “onderneming” een rechtbank is. In dat geval is een andere rechtbank bevoegd dan de rechtbank die partij is in het geschil. Kort gezegd komt de regeling erop neer dat een andere rechtbank binnen hetzelfde ressort als bevoegde rechter wordt aangewezen. Deze regeling blijft intact, maar de formulering, die thans uitgaat van rechtbanken die na de betrokken rechtbank als eerste en tweede per ressort in de Wet op de rechterlijke indeling worden genoemd, moet worden aangepast omdat zich in twee van de vier nieuwe ressorten nog slechts twee rechtbanken zullen bevinden.

De voorgestelde wijziging van artikel 46d, onderdeel i, vloeit voort uit de nieuwe naamgevingen “gerechtshof Amsterdam” en “gerechtshof Den Haag” in de Wet op de rechterlijke indeling.

Artikel XXVI (Wet op het financieel toezicht)

Deze wijzigingen vloeien voort uit de nieuwe naamgeving “gerechtshof Amsterdam” in de Wet op de rechterlijke indeling.

Artikel XXVII (Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek)

Deze wijzigingen vloeien voort uit de nieuwe naamgeving “gerechtshof Amsterdam” in de Wet op de rechterlijke indeling.

Artikel XXVIII (Wet rol werknemers bij Europese rechtspersonen)

Deze wijzigingen vloeien voort uit de nieuwe naamgeving “gerechtshof Amsterdam” in de Wet op de rechterlijke indeling.

Artikelen XXIX t/m XXXIII (Uitvoeringswetten rechtsvorderingsverdragen)

Enkele uitvoeringswetten van rechtsvorderingsverdragen moeten nog in overeenstemming worden gebracht met de terminologie die wordt gehanteerd sinds de inwerkingtreding van de Wet organisatie en bestuur gerechten. Sedertdien wordt niet meer gesproken van “arrondissementsrechtbank”, maar van “rechtbank” (zie Kamerstukken II 2000/01, 27 878, nr. 3, blz. 15, model 14).

Verder moeten in twee van deze wetten aanpassingen worden aangebracht in verband met aanwijzing van bevoegde ambtenaren bij het openbaar ministerie op ressortelijk niveau en het vervallen van wettelijk aangewezen “zetels” van gerechtshoven.

Artikel XXXIV (Wet verplichte beroepspensioenregeling)

Deze wijzigingen vloeien voort uit de nieuwe naamgeving “gerechtshof Amsterdam” in de Wet op de rechterlijke indeling.

Artikel XXXV (Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering)

A (artikelen 54 en 1044)

Deze wijzigingen vloeien voort uit de nieuwe naamgeving “rechtbank Den Haag” in de Wet op de rechterlijke indeling.

B (artikelen 640, 641, 641a en 642a)

Deze wijzigingen vloeien voort uit de nieuwe naamgeving “rechtbank Rotterdam” in de Wet op de rechterlijke indeling.

C en E (artikelen 679 en 1046)

Deze wijzigingen vloeien voort uit de nieuwe naamgeving “rechtbank Amsterdam” in de Wet op de rechterlijke indeling.

D (artikelen 997 en 1013)

Deze wijzigingen vloeien voort uit de nieuwe naamgeving “gerechtshof Amsterdam” in de Wet op de rechterlijke indeling.

Artikel XXXVI (Wetboek van Strafvordering)

A.1 en B (artikelen 2 en 5)

Deze wijzigingen vloeien voort uit de nieuwe naamgeving “rechtbank Amsterdam” in de Wet op de rechterlijke indeling.

A.2 en C.1 (artikelen 2 en 9)

Deze wijzigingen zijn toegelicht in onderdeel 4.3 van het algemeen deel.

C.2 (artikel 9)

De vervanging van afzonderlijke ressortsparketten door één landelijk ressortsparket (in de wetgeving aangeduid als “het ressortsparket”) heeft gevolgen voor de bevoegdheidsomschrijving van de advocaten-generaal in artikel 9 van het Wetboek van Strafvordering. Niet langer is deze gekoppeld aan de vervolging van strafbare feiten waarvan het gerechtshof in het desbetreffende ressort kennis neemt. De beperking tot het desbetreffende ressort dient daarom te vervallen.

D (artikel 12)

Deze wijziging vloeit voort uit de nieuwe naamgeving “gerechtshof Den Haag” in de Wet op de rechterlijke indeling.

E (artikel 178a)

Deze wijziging vloeit voort uit de nieuwe naamgeving “rechtbank Rotterdam” in de Wet op de rechterlijke indeling.

F (artikelen 502, 509v en 509ff)

Deze wijzigingen vloeit voort uit de nieuwe naamgeving “gerechtshof Arnhem-Leeuwarden” in de Wet op de rechterlijke indeling.

G (artikel 578b)

Deze wijzigingen vloeien voort uit de nieuwe naamgeving “arrondissement Noord-Nederland” en “rechtbank Noord-Nederland” in de Wet op de rechterlijke indeling.

Artikel XXXVII (Zaaizaad- en plantgoedwet 2005)

Deze wijzigingen vloeien voort uit de nieuwe naamgevingen “rechtbank Den Haag” en “gerechtshof Den Haag” in de Wet op de rechterlijke indeling.

Hoofdstuk III. Overgangs- en slotbepalingen

Artikelen A en B (overgang zaken naar nieuwe rechtbanken en gerechtshoven)

Deze artikelen verzekeren dat alle zaken die direct voor de inwerkingtreding van de herziene gerechtelijke kaart aanhangig waren bij een rechtbank of gerechtshof vanaf dat tijdstip automatisch overgaan naar de rechtbank of het gerechtshof dat voor die rechtbank of dat gerechtshof in de plaats treedt. Duidelijkheidshalve zijn in de daartoe strekkende tabellen ook gerechten genoemd waarvan noch de feitelijke benaming noch de omvang van het rechtsgebied wijzigen.

Voor de rechtbank te Amsterdam, de rechtbank Zwolle-Lelystad en het gerechtshof te Amsterdam zijn afzonderlijke bepalingen opgenomen, omdat het rechtsgebied van die gerechten wordt opgedeeld over twee verschillende arrondissementen c.q. ressorten (zie onderdeel 3 van het algemeen deel).

Artikel C (overgangsrecht i.v.m. verzet, beroep, hoger beroep, beroep in cassatie enz.)

Dit artikel regelt dat alle beslissingen van een rechtbank of gerechtshof, hoe ook wettelijk aangeduid (uitspraken, beschikkingen, vonnissen, arresten, enz.), die voor de inwerkingtreding van dit wetsvoorstel zijn genomen en waartegen op het tijdstip van inwerkingtreding bijvoorbeeld nog verzet, beroep, hoger beroep of beroep in cassatie openstaat of loopt, worden aangemerkt als beslissingen van het “nieuwe” gerecht. Dit is onder meer van belang in verband met eventuele terugwijzing naar een bevoegde rechter.

Duidelijkheidshalve zijn in de daartoe strekkende tabellen ook gerechten genoemd waarvan noch de feitelijke benaming noch de omvang van het rechtsgebied wijzigen.

Voor de rechtbank te Amsterdam, de rechtbank Zwolle-Lelystad en het gerechtshof te Amsterdam zijn afzonderlijke bepalingen opgenomen, omdat het rechtsgebied van die gerechten wordt opgedeeld over twee verschillende arrondissementen c.q. ressorten (zie onderdeel 3 van het algemeen deel).

Artikel D (overdracht archiefbescheiden)

Artikel 4, eerste lid, van de Archiefwet 1995 bepaalt dat een regeling waarbij overheidsorganen worden opgeheven, samengevoegd of gesplitst, een voorziening moet inhouden omtrent hun archiefbescheiden. Rechtbanken en gerechtshoven vallen onder het begrip “overheidsorgaan” in de Archiefwet 1995 (artikel 1, onderdeel b). Omdat het onderhavige wetsvoorstel voorziet in de samenvoeging van rechtbanken en gerechtshoven, moet dit wetsvoorstel worden aangemerkt als een regeling in de zin van artikel 4, eerste lid, van de Archiefwet 1995, zodat er in dit wetsvoorstel een voorziening moet worden getroffen voor de archiefbescheiden van die gerechten. Het voorgestelde artikel strekt daartoe. De voorgestelde regeling, die aansluit bij de in dit soort gevallen gebruikelijke voorzieningen, houdt in dat nog niet naar een archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden van gerechten die opgaan in een nieuw gerecht, aan dat nieuwe gerecht worden overgedragen. Voor het overdragen van de archiefbescheiden van de rechtbank Zwolle-Lelystad, die opgaat in twee verschillende rechtbanken, is de keuze gemaakt om de archiefbescheiden over te dragen aan de rechtbank Oost-Nederland.

Duidelijkheidshalve zijn in dit artikel ook rechtbanken en gerechtshoven genoemd waarvan noch de feitelijke benaming noch de omvang van het rechtsgebied wijzigen.

Artikel E (overgangsrecht nevenlocaties)

Dit artikel verzekert dat alle op het tijdstip van inwerkingtreding van dit wetsvoorstel bestaande nevenlocaties in stand blijven en de status krijgen van “zittingsplaats”. De overgangsbepaling heeft betrekking op die nevenlocaties die niet reeds in de amvb op grond van het nieuw voorgestelde artikel 20, eerste lid, Wet RO als zittingsplaats worden aangewezen. Die overige nevenlocaties komen via de overgangsbepaling te vallen onder het bereik van de bevoegdheid van de Raad voor de rechtspraak om zittingsplaatsen aan te wijzen. De Raad heeft daarmee ook de bevoegdheid om deze zittingsplaatsen op te heffen (zie toelichting bij het nieuwe artikel 20 Wet RO).

Artikel F (overgangsrecht functionarissen rechtbanken)

Dit artikel bevat overgangsrechtelijke bepalingen met betrekking tot degenen die direct voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze wet bij een rechtbank werkzaam zijn. In verband met de in het algemeen deel toegelichte vorming van tien nieuwe arrondissementen wordt in dit artikel voor de bij een rechtbank werkzame rechterlijke en niet-rechterlijke functionarissen telkens voorzien in de overgang, met behoud van hun rechtspositie, naar de nieuwe rechtbank waarvan het rechtsgebied het rechtsgebied omvat van de rechtbank waarbij zij direct vóór inwerkingtreding van deze wet werkzaam zijn dan wel waarvan het rechtsgebied samenvalt met dat van de rechtbank waarbij zij direct vóór die inwerkingtreding werkzaam zijn. Voor bijvoorbeeld het personeel van de huidige rechtbanken te Groningen, Leeuwarden en Assen onderscheidenlijk het personeel van de rechtbank te ‘s-Hertogenbosch houdt dit derhalve in dat het van rechtswege overgaat naar de rechtbank Noord-Nederland onderscheidenlijk de rechtbank Oost-Brabant. Alleen voor het personeel van de huidige rechtbanken te Amsterdam en Zwolle-Lelystad dient op deze regel een uitzondering te worden gemaakt, omdat de rechtsgebieden van deze rechtbanken niet in zijn geheel komen te vallen in of samenvallen met het rechtsgebied van één nieuwe rechtbank én binnen het personeel van deze rechtbanken thans nog geen onderscheid kan worden gemaakt tussen personeel dat al dan niet werkzaamheden verricht die slechts het gebied Gooi en Vechtstreek betreffen onderscheidenlijk tussen personeel waarvan het werk alleen het Overijsselse deel dan wel het Flevolandse deel betreft. Op voorstel van de Raad voor de rechtspraak wordt voor dat personeel daarom in dit artikel geregeld dat het van rechtswege overgaat naar de nieuwe rechtbanken Amsterdam en Oost-Nederland, maar zal zo veel mogelijk worden bevorderd dat een deel van het personeel vóór of ten tijde van inwerkingtreding van deze wet op vrijwillige basis de overstap maakt naar de uiteindelijk te vormen rechtbank Midden-Nederland, zodat ook laatstgenoemde rechtbank bij inwerkingtreding van deze wet een volwaardige personele bezetting kent. De overgangsrechtelijke bepalingen betreffende de bestuurlijke functies bij de rechtbanken zijn opgenomen in een afzonderlijk artikel (H), dat hieronder afzonderlijk zal worden toegelicht.

Het eerste lid van dit artikel regelt de overgang van rechtswege van degenen die op de dag vóór inwerkingtreding van deze wet als rechterlijk ambtenaar (senior rechter A, senior rechter, rechter, rechter-plaatsvervanger, senior-gerechtsauditeur, gerechtsauditeur) of rechterlijk ambtenaar in opleiding bij een rechtbank werkzaam zijn. Ten aanzien van deze ambtenaren kan worden volstaan met een wijziging van de vaststelling van de rechtbank waarbij zij hun ambt vervullen en is daarnaast een wijziging van hun benoemingen niet nodig, omdat ingevolge de Wrra (artikelen 2 en 5b) onderscheid wordt gemaakt tussen benoeming in een ambt (bijvoorbeeld rechter) en plaatsing bij een rechtbank (bijvoorbeeld Rotterdam) en bovengenoemde rechterlijke ambtenaren bij de nieuwe rechtbanken hetzelfde ambt gaan vervullen als bij de rechtbanken waarbij zij thans werkzaam zijn. Dat onderscheid geldt alleen niet voor de beperkte kring van personen die met ingang van 1 januari 2002 op grond van de

Wet organisatie en bestuur gerechten (artikel X, tweede lid) zijn benoemd tot coördinerend vice-president senior van een specifieke rechtbank en op de dag vóór inwerkingtreding van deze wet nog steeds als zodanig zijn benoemd, reden waarom ten aanzien van hen in het derde lid van dit artikel wel wordt voorzien een herbenoeming van rechtswege. Het tweede lid bepaalt dat rechters-plaatsvervangers, die op eigen verzoek zijn aangewezen om hun ambt tijdelijk voor een al dan niet volledige arbeidsduur te vervullen gedurende een periode waarvan de einddatum is gelegen na de datum van inwerkingtreding van deze wet, die aanwijzing met zich meenemen naar de rechtbank waarbij zij ingevolge het eerste lid werkzaam zullen zijn. Het vierde en vijfde lid regelen dat de niet-rechterlijke leden van de bijzondere kamers van de rechtbanken (pachtkamers, militaire kamers, kamers voor het kwekersrecht) van rechtswege als zodanig worden herbenoemd bij de nieuwe rechtbank waarvan het rechtsgebied dat van hun huidige rechtbank omvat, met dien verstande dat ook voor de leden van de pachtkamers van de rechtbanken te Amsterdam en Zwolle-Lelystad zoals hierboven aangegeven geldt dat zij van rechtswege overgaan naar de nieuwe rechtbanken Amsterdam en Oost-Nederland. Voor de bij de rechtbanken werkzame gerechtsambtenaren wordt de overgang naar de nieuwe vormen rechtbanken geregeld in het zesde en zevende lid. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen ambtenaren die een aanstelling in vaste dienst hebben en uit dien hoofde zijn aangesteld in algemene dienst van het rijk (zesde lid) en ambtenaren die in tijdelijke dienst zijn aangesteld bij een rechtbank (zevende lid). Ten aanzien van eerstgenoemde groep ambtenaren volstaat in verband met hun aanstelling in algemene dienst van het rijk in dit artikel een wijziging van de tewerkstelling bij een van de rechtbanken; voor de andere gerechtsambtenaren wordt met dit artikel geregeld dat hun aanstelling bij een van de huidige rechtbanken van rechtswege wordt gewijzigd in een aanstelling bij een nieuwe rechtbank. In het achtste lid tenslotte wordt geregeld dat de buitengriffiers van de rechtbanken van rechtswege worden herbenoemd bij een nieuwe rechtbank. Van belang met betrekking tot deze groep is overigens, met het oog op de toedeling van het personeel van de rechtbanken te Amsterdam en Zwolle-Lelystad aan de nieuwe rechtbanken Amsterdam en Oost-Nederland, dat zij ingevolge artikel 14, vierde lid, van de Wet RO bevoegd zijn hun werkzaamheden ook voor andere gerechten dan waarbij zij zijn benoemd uit te voeren.

Artikel G (overgangsrecht functionarissen gerechtshoven)

Dit artikel behelst een artikel, dat op hoofdlijnen eenzelfde strekking heeft als het hierboven toegelichte artikel F, waarin de overgang naar een nieuw gerechtshof wordt geregeld van degenen die op de dag voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze wet werkzaam zijn bij een van de huidige gerechtshoven. Aanleiding hiervoor is met name boventoegelichte samenvoeging van de gerechtshoven te Arnhem en Leeuwarden tot een nieuw gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, maar ook de wijzigingen in benaming van andere gerechtshoven. Ook hier geldt als hoofdregel dat het rechterlijk en niet-rechterlijk personeel, met behoud van rechtspositie, van rechtswege overgaat naar het gerecht waarvan het rechtsgebied het rechtsgebied omvat van het gerecht waarbij zij direct vóór inwerkingtreding van deze wet werkzaam zijn dan wel waarvan het rechtsgebied samenvalt met dat van het gerecht waarbij zij direct voor die inwerkingtreding werkzaam zijn. Alleen voor het personeel van het gerechtshof te Amsterdam dient hierop een uitzondering te worden gemaakt, aangezien het gebied Gooi en Vechtstreek in de nieuwe situatie niet meer zal behoren tot het rechtsgebied van het gerechtshof Amsterdam, maar dat van het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. Binnen het personeel van het Amsterdamse gerechtshof kan thans nog geen onderscheid worden gemaakt tussen personeel dat al dan niet werkzaamheden verricht die slechts het gebied Gooi en Vechtstreek betreffen. Daarom wordt voor dat personeel in dit artikel geregeld dat het van

rechtswege overgaat naar het gerechtshof Amsterdam en zal zo nodig worden bevorderd dat met de vrijwillige overstap van een deel van dat personeel naar het gerechtshof Arnhem-Leeuwarden ook laatstgenoemd gerechtshof ten tijde van de inwerkingtreding van deze wet op personeel gebied op voldoende sterkte zal zijn.

Het eerste lid regelt de overgang van rechtswege van de op de dag vóór inwerkingtreding van deze wet bij een gerechtshof werkzame rechterlijke ambtenaren (senior raadsheer, raadsheer, raadsheer-plaatsvervanger, senior-gerechtsauditeur, gerechtsauditeur). Ten aanzien van deze ambtenaren geldt, net als voor de rechterlijke ambtenaren die werkzaam zijn bij een rechtbank, dat voor hun overgang een wijziging van de vaststelling van het gerechtshof waarbij zij hun ambt vervullen volstaat; zie ook de toelichting op artikel F, eerste lid. Het tweede lid voorziet erin dat de aanwijzingen van raadsheren-plaatsvervangers, voor zover zij een periode betreffen waarvan de einddatum is gelegen na de datum van inwerkingtreding van deze wet, mee overgaan naar het nieuwe gerechtshof. In het derde lid wordt geregeld dat op de dag vóór inwerkingtreding van deze wet nog als coördinerend vice-president senior van een gerechtshof benoemde personen van rechtswege als zodanig worden herbenoemd bij een nieuw gerechtshof; zie ook de toelichting op artikel F, derde lid. Het vierde lid regelt de herbenoeming van rechtswege van de niet-rechterlijke leden van de bijzondere kamers van de gerechtshoven (pachtkamer, ondernemingskamer, kamer voor het kwekersrecht, etc.). Dit houdt derhalve bijvoorbeeld in dat een deskundig lid van de pachtkamer van het gerechtshof te Arnhem of een militair lid van de militaire kamer van datzelfde gerechtshof van rechtswege benoemd wordt tot deskundig lid van de pachtkamer onderscheidenlijk tot militair lid van de militaire kamer van het nieuw te vormen gerechtshof Arnhem-Leeuwarden. Het vijfde en zesde lid voorzien in de overgang van rechtswege van de bij de gerechtshoven werkzame gerechtsambtenaren. Net als met betrekking tot de bij de rechtbanken werkzame gerechtsambtenaren wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen de gerechtsambtenaren die op basis van een aanstelling in vaste dienst bij een gerechtshof werkzaam zijn (vijfde lid) en de gerechtsambtenaren die bij een gerechtshof in tijdelijke dienst zijn aangesteld (zesde lid); zie ook de toelichting op artikel F, zesde en zevende lid. Het zevende lid regelt de overgang van de bij de gerechtshoven benoemde buitengriffiers; zie ook de toelichting op artikel F, achtste lid. Het overgangsrecht met betrekking tot de bestuurlijke functies bij de gerechtshoven is opgenomen in artikel H en wordt hieronder toegelicht.

Artikel H (overgangsrecht gerechtsbestuurders)

Dit artikel bevat enige overgangsrechtelijke bepalingen die betrekking hebben op degenen die op de dag vóór inwerkingtreding lid van een gerechtsbestuur zijn. Ook is in dit artikel een overgangsrechtelijke bepaling opgenomen ten behoeve van de benoeming van de leden van de nieuwe gerechtsbesturen. In onderdeel 7 van het algemeen deel is reeds toegelicht om welke redenen wordt voorgesteld om de direct vóór inwerkingtreding van deze wet nog lopende benoemingen van leden van de besturen van de rechtbanken, de gerechtshoven, de Centrale Raad van Beroep en het College van Beroep voor het bedrijfsleven van rechtswege te laten eindigen. Het eerste lid van dit artikel regelt deze beëindiging. Voor de rechterlijke leden van de gerechtsbesturen heeft deze beëindiging van hun bestuurlijke benoeming uiteraard geen gevolgen voor de benoeming in hun rechtsprekend ambt. In het geval van de rechterlijke leden van de besturen van de huidige rechtbanken en gerechtshoven volgt uit de artikelen F en G bovendien bij welke rechtbank of welk gerechtshof zij in de nieuwe situatie hun rechterlijk ambt vervullen. Daarnaast regelt het tweede lid voor de in het eerste lid bedoelde rechterlijke leden, ten aanzien van wie geldt dat zij minstens drie jaren als zodanig benoemd zijn geweest, dat zij bij wijze van overgangsvoorziening in aanmerking komen voor een toelage ten bedrage

van het verschil tussen het salaris dat zij bestuurder ontvingen en hun rechterlijk salaris, dit omdat zij buiten hun wil de voor een dergelijke toelage ingevolge artikel 16, eerste lid, van de Wet RO normaliter vereiste benoemingsperiode van minstens zes jaar niet kunnen volmaken. Voor degenen die werkzaam zijn als directeur bedrijfsvoering bij een gerecht geldt dat zij in de praktijk, naast hun tijdelijke benoeming als bestuurder, vrijwel altijd ook een aanstelling in algemene dienst van het Rijk hebben. Met inachtneming hiervan zal voor deze functionarissen vanwege de opheffing van hun functie, onder toepasselijkheid van de reguliere regelgeving over rechten en verplichtingen bij reorganisaties en eventueel een tijdelijke regeling met rechtspositionele voorzieningen van sociaal flankerend beleid bij deze reorganisatie, zo veel mogelijk worden bevorderd dat zij de overstap kunnen maken naar een andere passende functie. Het derde lid tenslotte behelst een voorziening aangaande de benoemingsprocedure van de eerste lichte gerechtshouders in de nieuwe situatie. Ook na inwerkingtreding van deze wet zal ten aanzien van benoeming van gerechtshouders in artikel 15 van de Wet op de rechterlijke organisatie zijn bepaald dat benoeming bij koninklijk besluit op voordracht van de minister geschiedt, dat de Raad voor de rechtspraak ten behoeve van die voordracht een aanbeveling opstelt, en dat de Raad daarvóór het bestuur van het betrokken gerecht hoort, waarbij het bestuur ook de zienswijze van de ondernemingsraad betreft. In het geval van bovenbedoelde eerste lichte gerechtshouders echter kan de Raad voor de rechtspraak niet voldoen aan de verplichting om het bestuur van het desbetreffende gerecht te horen en zal derhalve ter waarborging van draagvlak voor een bestuursbenoeming bij het personeel van de vaak nieuwe gerechten op een andere wijze erin moeten worden voorzien dat de Raad in elk geval ook kennis neemt van de opvatting van dat personeel. Hiertoe wordt in het derde lid bepaald dat de verplichting voor de Raad om het bestuur te horen in deze gevallen buiten toepassing blijft. Thans is overleg met onder meer de Raad voor de rechtspraak gaande over de procedure die in deze gevallen in plaats hiervan voorafgaand aan een aanbeveling door de Raad zou moeten komen te gelden.

Artikel I (overgangsrecht functionarissen arrondissementsparketten)

Dit artikel bevat de overgangsrechtelijke bepalingen die betrekking hebben op degenen die direct voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze wet bij een arrondissementsparket werkzaam zijn. Vanwege de hierboven in het algemeen deel toegelichte vorming van tien nieuw arrondissementsparketten wordt in dit artikel geregeld dat de bij de huidige negentien arrondissementsparketten werkzame rechterlijke en niet-rechterlijke functionarissen in beginsel telkens, met behoud van hun rechtspositie, overgaan naar het arrondissementsparket waarvan het rechtsgebied het rechtsgebied omvat van het arrondissementsparket waarbij zij direct vóór inwerkingtreding van deze wet werkzaam zijn dan wel samenvalt met het rechtsgebied van het parket waarbij zij direct vóór de inwerkingtreding van deze wet werkzaam zijn. Voor bijvoorbeeld het personeel van de huidige arrondissementsparketten te Maastricht en Roermond onderscheidenlijk het huidige arrondissementsparket 's-Gravenhage houdt dit in dat het van rechtswege overgaat naar het nieuwe arrondissementsparket Limburg onderscheidenlijk het nieuwe arrondissementsparket Den Haag. Alleen voor het personeel bij de huidige arrondissementsparketten te Amsterdam en te Zwolle-Lelystad dient hierop een uitzondering te worden gemaakt. In het geval van het personeel van het arrondissementsparket te Amsterdam wordt geregeld dat het, ondanks dat het gebied Gooi en Vechtstreek in de nieuwe situatie niet meer zal behoren tot het rechtsgebied van het arrondissementsparket Amsterdam, van rechtswege overgaat naar het nieuwe arrondissementsparket Amsterdam, omdat binnen het personeel van het huidige Amsterdamse parket nog geen onderscheid kan worden gemaakt tussen personeel dat al dan niet zaken behandelt die slechts het betrokken gebied betreffen. Wel zal zo veel mogelijk worden bevorderd dat een deel van het personeel,

dat correspondeert met de werklust die gemoeid is met de zaken betreffende Gooi en Vechtstreek, vóór of ten tijde van de inwerkingtreding van deze wet op vrijwillige basis overstapt naar het uiteindelijk te vormen arrondissementsparket Midden-Nederland. Ten aanzien van de overgang van het personeel dat werkzaam is bij het arrondissementsparket te Zwolle-Lelystad, waarvan het rechtsgebied in verband met de nieuwe indeling wordt gesplitst in twee gebieden die gaan behoren tot het rechtsgebied van het arrondissementsparket Oost-Nederland en het arrondissementsparket Midden-Nederland, wordt in dit artikel wel voorzien in een "scheiding" van het personeel, te weten tussen degenen die nu het Overijsselse deel van het werk verrichten en degenen die thans het Flevolandse deel van het werk verrichten. Eerstgenoemde groep gaat van rechtswege over naar het arrondissementsparket Oost-Nederland, de andere groep naar het arrondissementsparket Midden-Nederland. Anders dan bij de rechtbank te Zwolle-Lelystad kan in het geval van het arrondissementsparket te Zwolle-Lelystad thans namelijk al onderscheid worden gemaakt tussen het (rechterlijk en niet-rechterlijk) personeel dat het Overijsselse werk doet en in verband daarmee in Zwolle is gestationeerd én het personeel dat gewoonlijk in of vanuit de gemeente Lelystad het Flevolandse werk verricht.

Het eerste lid regelt dat degenen die op de dag voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze wet als hoofdofficier werkzaam zijn bij een van de tien in dit lid genoemde huidige arrondissementsparketten hetzelfde ambt van hoofdofficier van justitie van rechtswege gaan vervullen bij een van de tien nieuwe arrondissementsparketten. Met de keuze in dit verband van de hoofdofficiëren bij de in dit lid genoemde arrondissementsparketten (Groningen, etc.) wordt aangesloten bij de huidige praktijk van het als regiohoofdofficier functioneren door genoemde functionarissen in het kader van eerdergenoemde binnen het OM reeds ingezette regionalisering van de arrondissementsparketten. Vanwege het onderscheid dat in de Wrra sinds enige tijd wordt gemaakt tussen benoeming in een ambt én vaststelling van het parket (of gerecht) waarbij dat ambt wordt vervuld, kan voor de in het eerste lid genoemde hoofdofficiëren op zichzelf worden volstaan met een wijziging van de vaststelling van het arrondissementsparket waarbij zij hun ambt vervullen; zie ook de toelichting op artikel F, eerste lid. Alleen vanwege de in onderdeel 6 van het algemeen deel toegelichte herbenaming van de functie van hoofdofficier (van justitie) dient in het eerste lid ook in een herbenoeming van rechtswege te worden voorzien. Voor degenen die direct vóór inwerkingtreding van deze wet hoofdofficier zijn bij een van de niet in het eerste lid genoemde arrondissementsparketten, is er als gevolg van de vermindering van het aantal arrondissementsparketten niet meer eenzelfde ambt voorhanden. Met het oog hierop wordt in het tweede en vierde lid bepaald dat zij van rechtswege worden herbenoemd in het ambt van plaatsvervangend hoofdofficier van justitie, dat zij dat ambt gaan vervullen bij het parket waarvan het rechtsgebied het rechtsgebied van hun huidige parket omvat of daarmee samenvalt, en dat zij de bij het ambt van hoofdofficier behorende salarisindeling behouden voor zolang zij als plaatsvervangend hoofdofficier van justitie werkzaam zijn. Zoals in het algemeen deel is toegelicht, verdwijnt, met name ook omdat zowel het aantal arrondissementsparketten als het aantal politieregio's naar tien wordt teruggebracht en de bij die parketten en politieregio's behorende gebieden in alle gevallen komen samen te vallen, het ambt van fungerend hoofdofficier, dat nu alleen wordt vervuld bij arrondissementsparketten met een rechtsgebied waarin meer dan één politieregio gelegen is. In samenhang hiermee wordt in het derde en vierde lid geregeld dat degenen die direct vóór inwerkingtreding van deze wet het ambt van fungerend hoofdofficier vervullen van rechtswege worden benoemd in het ambt van plaatsvervangend hoofdofficier van justitie, dat zij dat ambt gaan vervullen bij het parket waarvan het rechtsgebied het rechtsgebied van hun huidige parket omvat of daarmee samenvalt, en dat zij de bij het ambt van fungerend hoofdofficier behorende salarisindeling behouden voor zolang zij werkzaam

zijn als plaatsvervangend hoofdofficier van justitie. Voor de hoofdofficier en de fungerend hoofdofficier bij het arrondissementsparket Zwolle-Lelystad geldt dat zij hun vaste werkplek hebben in Zwolle onderscheidenlijk Lelystad en gelet daarop, net als andere rechterlijke ambtenaren die hun werk voor dat parket gewoonlijk in of vanuit die gemeenten verrichten, overgaan naar het nieuwe parket Oost-Nederland onderscheidenlijk Midden-Nederland. Mede met het oog op boventoegeleichte herbenaming van de functie van plaatsvervangend hoofdofficier (van justitie) wordt in het vijfde lid geregeld dat de plaatsvervangende hoofdofficiëren het ambt van plaatsvervangend hoofdofficier van justitie gaan vervullen bij het parket waarvan het rechtsgebied het rechtsgebied van hun huidige parket omvat. Bovenbedoelde bepalingen kunnen overigens mede tot gevolg hebben dat zich bij enkele parketten wellicht een overtolligheid zal voordoen als het gaat om plaatsvervangend hoofdofficiëren; zie wat dit betreft onderdeel 7 van het algemeen deel van deze toelichting.

Ten aanzien van degenen die op de dag vóór inwerkingtreding van deze wet in een ander rechterlijk ambt (senior officier van justitie A, senior officier van justitie, officier van justitie, substituut-officier van justitie, plaatsvervangend officier van justitie, officier enkelvoudige zittingen, plaatsvervangend officier enkelvoudige zittingen) of als rechterlijk ambtenaar in opleiding werkzaam zijn bij een arrondissementsparket, wordt in het zesde lid geregeld dat de vaststelling van het arrondissementsparket waarbij zij hun ambt vervullen, vanwege de vorming van de nieuwe arrondissementsparketten, van rechtswege wordt gewijzigd. Zie voor een nadere toelichting hierop onder meer de toelichting op het eerste lid van dit artikel. Het zevende lid regelt dat de plaatsvervangende officieren van justitie en de plaatsvervangende officieren enkelvoudige zittingen, die zijn aangewezen om hun ambt tijdelijk voor een bepaalde arbeidsduur te vervullen gedurende een periode waarvan de einddatum is gelegen na de datum van inwerkingtreding van deze wet, hun aanwijzing meenemen naar het arrondissementsparket waarbij zij ingevolge het zesde lid werkzaam zullen zijn. In het achtste en negende lid wordt de overgang van rechtswege van het niet-rechterlijk personeel van een van de huidige arrondissementsparketten naar een nieuw arrondissementsparket geregeld. Net als ten aanzien van het bij de rechtbanken werkzame niet-rechterlijk personeel wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen ambtenaren die op basis van een aanstelling in vaste dienst bij een van de parketten zijn (achtste lid) en degenen die bij een arrondissementsparket in tijdelijke dienst zijn aangesteld (negende lid). Zie voor een nadere toelichting hierop de toelichting op artikel F, zesde en zevende lid.

Artikel J (overgangsrecht functionarissen landelijk parket, functioneel parket, parket-generaal)

Enkel in verband met de in onderdeel 6 van het algemeen deel toegelichte herbenaming van de functies van hoofdofficier (van justitie) en plaatsvervangend hoofdofficier (van justitie) worden degenen die direct vóór inwerkingtreding van deze wet bij het landelijk parket, het functioneel parket of het parket-generaal werkzaam zijn als hoofdofficier of plaatsvervangend hoofdofficiëren van rechtswege herbenoemd als hoofdofficier van justitie of plaatsvervangend hoofdofficier van justitie.

Artikel K (overgangsrecht functionarissen ressortsparketten)

Dit artikel bevat de overgangsrechtelijke bepalingen met betrekking tot degenen die direct voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze wet in een rechterlijke of niet-rechterlijke functie bij een ressortsparket werkzaam zijn. Zoals in onderdeel 6 van het algemeen deel is toegelicht, voorziet dit wetsvoorstel in de samenvoeging van de huidige vijf ressortsparketten,

waarvan een hoofdadvoocaat-generaal het hoofd is, tot één landelijk ressortsparket, aan het hoofd waarvan een landelijk hoofdadvoocaat-generaal staat en waarbij tevens vier hoofdadvocaten-generaal werkzaam zijn. Vanwege de vorming van één ressortsparket, met in elk van de vier ressorten een vestiging, wordt in dit artikel geregeld dat de bij de huidige ressortsparketten werkzame rechterlijke en niet-rechterlijke functionarissen in beginsel telkens, met behoud van hun rechtspositie, overgaan naar het nieuwe ressortsparket. Het eerste lid regelt de overgang van rechtswege van degenen die op de dag vóór inwerkingtreding van deze wet een rechterlijke functie (hoofdadvoocaat-generaal, plaatsvervangend hoofdadvoocaat-generaal, senior advocaat-generaal, advocaat-generaal, plaatsvervangend advocaat-generaal) vervullen. Ook in dit geval kan worden volstaan met een wijziging van de vaststelling van het parket waarbij zij hun ambt vervullen; zie voor een nadere toelichting hierop onder meer de toelichting op artikel I, eerste lid. Naar verwachting zal één van de in het eerste lid genoemde hoofdadvocaten-generaal te gelegener tijd worden voorgedragen voor benoeming tot landelijk hoofdadvoocaat-generaal, zodat op het moment van inwerkingtreding van deze wet voorzien zal zijn in de vervulling van dat ambt. In onderdeel 6 van het algemeen deel is aangegeven dat zowel de vervanging van het hoofd van het nieuwe te vormen ressortsparket als de onderlinge vervanging door de vier bij het ressortsparket werkzame hoofdadvocaten-generaal kan geschieden en dat het ambt van plaatsvervangend hoofdadvoocaat-generaal met het oog hierop komt te vervallen. Voor degenen die direct vóór inwerkingtreding nog het ambt van plaatsvervangend hoofdadvoocaat-generaal vervullen kan geen op voorhand passend ander rechterlijk ambt bij het nieuwe ressortsparket worden aangewezen waarin zij van rechtswege kunnen worden benoemd. Vanzelfsprekend zal zo veel mogelijk worden bevorderd dat zij voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze wet al de overstap naar een andere functie kunnen maken, dan wel dat voor hen in het kader van het herplaatsingsonderzoek een passende andere functie zal worden gevonden. Om dat laatste mogelijk te maken, wordt in het eerste lid ook voor deze functionarissen in een wijziging van de vaststelling van het parket waarbij zij werkzaam zijn voorzien. Het tweede lid voorziet erin dat de aanwijzingen van de plaatsvervangende advocaten-generaal, voor zover zij een periode betreffen waarvan de einddatum is gelegen na de datum van inwerkingtreding van deze wet, mee overgaan naar het nieuwe ressortsparket. Het derde en vierde lid regelen tenslotte de overgang van rechtswege van het niet-rechterlijk personeel dat werkzaam is bij de huidige ressortsparketten. Net als ten aanzien van het bij de arrondissementsparketten werkzame niet-rechterlijk personeel wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen de ambtenaren die op basis van een aanstelling in vaste dienst bij een (ressorts)parket werkzaam zijn (derde lid) en de ambtenaren die in tijdelijke dienst bij een (ressorts)parket zijn aangesteld (vierde lid). Zie voor een nadere toelichting hierop de toelichting op artikel F, zesde en zevende lid.

Artikel L (overgangsrecht advocatuur)

Het eerste, derde en zesde lid zijn reeds toegelicht in onderdeel 8.1 van het algemeen deel. Het tweede lid is noodzakelijk in verband met artikel 4, eerste lid, van de Archiefwet 1995, dat bepaalt dat een regeling waarbij overheidsorganen worden opgeheven, samengevoegd of gesplitst, een voorziening moet inhouden omtrent hun archiefbescheiden. De orden van advocaten in de arrondissementen en de raden van toezicht vallen onder het begrip “overheidsorgaan” in de Archiefwet 1995 (artikel 1, onderdeel b). Omdat het onderhavige wetsvoorstel als gevolg van de samenvoeging van arrondissementen voorziet in de samenvoeging van orden van advocaten en raden van toezicht, moet dit wetsvoorstel worden aangemerkt als een regeling in de zin van artikel 4, eerste lid, van de Archiefwet 1995, zodat er in dit wetsvoorstel een voorziening moet worden getroffen voor de archiefbescheiden van deze organen. Het voorgestelde tweede lid strekt daartoe. De voorgestelde regeling, die

aansluit bij de in dit soort gevallen gebruikelijke voorzieningen, houdt in dat nog niet naar een archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden van orden van advocaten en raden van toezicht die opgaan in een nieuwe orde c.q. een nieuwe raad van toezicht, aan die nieuwe orde c.q. raad van toezicht worden overgedragen. Voor het overdragen van de archiefbescheiden van de orde van advocaten en de raad van toezicht in het arrondissement Zwolle-Lelystad, die opgaat in twee verschillende orden c.q. raden van toezicht, is de keuze gemaakt om de archiefbescheiden over te dragen aan de orde van advocaten c.q. de raad van toezicht in het arrondissement Oost-Nederland. Een en ander sluit aan op de keuze die voor de rechtbanken is gemaakt (zie artikel D). Duidelijkheidshalve zijn in deze bepaling ook de arrondissementen genoemd waarvan noch de feitelijke benaming noch de omvang wijzigen.

Het vierde lid stelt buiten twijfel dat de raden voor discipline in de “nieuwe” ressorten Amsterdam, Den Haag en ‘s-Hertogenbosch ongewijzigd de taken en bevoegdheden voortzetten van de thans bestaande raden van discipline in de ressorten Amsterdam, ‘s-Gravenhage en ‘s-Hertogenbosch.

Het vijfde lid stelt buiten twijfel dat de “nieuwe” raden van discipline kunnen optreden in procedures die betrekking hebben op beslissingen van de “oude” raden van discipline.

Het zevende en achtste lid regelen dat lopende zaken en archiefbescheiden van de raden voor discipline in Arnhem en Leeuwarden worden overgedragen aan de raad voor discipline in het ressort Arnhem-Leeuwarden. De regeling inzake overdracht van archiefbescheiden sluit aan op die welke in artikel D is getroffen voor de gerechtshoven.

Het negende lid bevat een specifieke voorziening voor de behandeling van lopende zaken van de raad voor discipline in het ressort Amsterdam. Een klein deel van dat ressort, namelijk de gemeenten in het Gooi en de Vechtstreek, komt te vallen onder het nieuwe ressort Arnhem-Leeuwarden. Uit praktische overwegingen is ervoor gekozen om de raad voor discipline in het ressort Amsterdam bevoegd te laten voor de afhandeling van reeds daar aanhangige zaken die advocaten betreffen die kantoor houden in die gemeenten. Het gaat naar verwachting om een zeer gering aantal zaken.

Artikel M (overgangsrecht gerechtsdeurwaarders)

Dit artikel is toegelicht in onderdeel 8.2 van het algemeen deel.

Artikel N (overgangsrecht notariaat)

Het eerste, derde en zesde lid zijn reeds toegelicht in onderdeel 8.3 van het algemeen deel. Het tweede lid is noodzakelijk in verband met artikel 4, eerste lid, van de Archiefwet 1995, dat bepaalt dat een regeling waarbij overheidsorganen worden opgeheven, samengevoegd of gesplitst, een voorziening moet inhouden omtrent hun archiefbescheiden. De ringvergaderingen en ringbesturen vallen onder het begrip “overheidsorgaan” in de Archiefwet 1995 (artikel 1, onderdeel b). Omdat het onderhavige wetsvoorstel als gevolg van de samenvoeging van arrondissementen voorziet in de samenvoeging van ringvergaderingen en ringbesturen, moet dit wetsvoorstel worden aangemerkt als een regeling in de zin van artikel 4, eerste lid, van de Archiefwet 1995, zodat er in dit wetsvoorstel een voorziening moet worden getroffen voor de archiefbescheiden van deze organen. Het voorgestelde tweede lid strekt daartoe. De voorgestelde regeling, die aansluit bij de in dit soort gevallen gebruikelijke voorzieningen, houdt in dat nog niet naar een archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden van ringvergaderingen en ringbesturen die opgaan in een nieuwe ringvergadering c.q. een nieuw ringbestuur, aan die nieuwe ringvergadering c.q. dat nieuwe ringbestuur worden overgedragen. Voor het overdragen van de archiefbescheiden van de ringvergadering en het ringbestuur in het arrondissement Zwolle-Lelystad, die opgaat in twee

verschillende ringvergaderingen c.q. ringbesturen, is de keuze gemaakt om de archiefbescheiden over te dragen aan de ringvergadering c.q. het ringbestuur in het arrondissement Oost-Nederland. Een en ander sluit aan op de keuze die voor de rechtbanken is gemaakt (zie artikel D). Duidelijkheidshalve zijn in deze bepaling ook de arrondissementen genoemd waarvan noch de feitelijke benaming noch de omvang wijzigen.

Het vierde lid voorkomt dat door de vorming van een nieuwe ledenraad van de KNB onderscheidenlijk ringbesturen termijnen geheel opnieuw gaan lopen. Dit tegen de achtergrond van de artikelen 67, tweede lid, onderscheidenlijk 84, tweede lid, van de Wet op het notarisambt, op grond waarvan iemand normaliter maximaal zes jaar (twee termijnen van drie jaar) zitting kan hebben in de ledenraad of in een ringbestuur. Op grond van de voorgestelde regeling kan degene die op het tijdstip van inwerkingtreding van dit wetsvoorstel reeds meer dan drie jaar lid of plaatsvervanger was, wel in de nieuwe ledenraad onderscheidenlijk het nieuwe ringbestuur gekozen onderscheidenlijk benoemd, maar na afloop van de zittingstermijn van drie jaar niet worden herkozen onderscheidenlijk herbenoemd..

Het vijfde lid stelt buiten twijfel dat de kamers voor het notariaat in de “nieuwe” ressorten Amsterdam, Den Haag en ‘s-Hertogenbosch ongewijzigd de taken en bevoegdheden voortzetten van de thans bestaande kamers in de ressorten Amsterdam, ‘s-Gravenhage en ‘s-Hertogenbosch.

Het zevende lid voorkomt dat door de vorming van de nieuwe kamer voor het notariaat in het ressort Arnhem-Leeuwarden termijnen geheel opnieuw gaan lopen. Dit tegen de achtergrond van artikel 94, zevende lid, van de Wet op het notarisambt, op grond waarvan iemand normaliter maximaal acht jaar (twee termijnen van vier jaar) zitting kan hebben in de kamer voor het notariaat. Op grond van de voorgestelde regeling kan degene die op het tijdstip van inwerkingtreding van dit wetsvoorstel reeds meer dan vier jaar lid was van de kamer in Arnhem of Leeuwarden, wel in de nieuwe kamer in Arnhem-Leeuwarden worden benoemd, maar na afloop van de zittingstermijn van vier jaar niet worden herbenoemd.

Het achtste en negende lid regelen dat lopende zaken en archiefbescheiden van de kamers voor het notariaat in Arnhem en Leeuwarden worden overgedragen aan de nieuwe kamer in het ressort Arnhem-Leeuwarden. De regeling inzake overdracht van archiefbescheiden sluit aan op die welke in artikel D is getroffen voor de gerechtshoven.

Het tiende lid bevat een specifieke voorziening voor de behandeling van lopende zaken van de kamer voor het notariaat in het ressort Amsterdam. Een klein deel van dat ressort, namelijk de gemeenten in het Gooi en de Vechtstreek, komt te vallen onder het nieuwe ressort Arnhem-Leeuwarden. Uit praktische overwegingen is ervoor gekozen om de kamer voor het notariaat in het ressort Amsterdam bevoegd te laten voor de afhandeling van reeds daar aanhangige zaken die notarissen in die gemeenten betreffen. Het gaat naar verwachting om een zeer gering aantal zaken.

Artikel O (inwerkingtreddingsbepaling)

Omdat niet geheel valt uit te sluiten dat wellicht een enkel onderdeel niet tegelijkertijd met de rest van het wetsvoorstel in werking kan treden, is zekerheidshalve voorzien in de mogelijkheid van verschillende inwerkingtredingstijdstippen voor verschillende artikelen of onderdelen daarvan. Daarnaast is voorzien in de mogelijkheid van terugwerkende kracht voor specifieke artikelen of onderdelen. Hierdoor is het bijvoorbeeld mogelijk terugwerkende kracht te verlenen aan bepalingen die betrekking hebben op de procedure voor de benoeming van gerechtsbestuurders voorafgaand aan de inwerkingtreding van de wet.

Artikel P (citeertitel)

Omdat deze wijzigingswet naar verwachting veelvuldig zal worden aangehaald, is voorzien in een citeertitel.

De Minister van Veiligheid en Justitie,